

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

ANAYASA KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

2'nci Toplantı

16 Aralık 2015 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- AÇIKLAMALAR

1.- Burdur Milletvekili Reşat Petek'in, özgeçmişi ve yeni çalışma döneminin hayırlı olmasını dilediğine ilişkin açıklaması

2.- Aydın Milletvekili Bülent Tezcan'ın, özgeçmişi ve yeni çalışma döneminin hayırlı olmasını dilediğine ilişkin açıklaması

3.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, özgeçmişi ve yeni çalışma döneminin hayırlı olmasını dilediğine ilişkin açıklaması

4.- Bursa Milletvekili Nurhayat Altaca Kayışoğlu'nun, özgeçmişi ve yeni çalışma döneminin hayırlı olmasını dilediğine ilişkin açıklaması

5.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, özgeçmişi ve yeni çalışma döneminin hayırlı olmasını dilediğine ilişkin açıklaması

6.- Muğla Milletvekili Akın Üstündağ'ın, özgeçmiş ve yeni çalışma döneminin hayırlı olmasını dilediğine ilişkin açıklaması

7.- Aydın Milletvekili Abdurrahman Öz'ün, özgeçmiş ve yeni çalışma döneminin hayırlı olmasını dilediğine ilişkin açıklaması

8.- Mersin Milletvekili Oktay Öztürk'ün, özgeçmiş ve yeni çalışma döneminin hayırlı olmasını dilediğine ilişkin açıklaması

9.- Çanakkale Milletvekili Muharrem Erkek'in, özgeçmiş ve yeni çalışma döneminin hayırlı olmasını dilediğine ilişkin açıklaması

10.- İstanbul Milletvekili Markar Eseyan'ın, özgeçmiş ve yeni çalışma döneminin hayırlı olmasını dilediğine ilişkin açıklaması

11.- Yozgat Milletvekili Yusuf Başer'in, özgeçmiş ve yeni çalışma döneminin hayırlı olmasını dilediğine ilişkin açıklaması

12.- Antalya Milletvekili Mustafa Köse'nin, özgeçmiş ve yeni çalışma döneminin hayırlı olmasını dilediğine ilişkin açıklaması

13.- Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, özgeçmiş ve yeni çalışma döneminin hayırlı olmasını dilediğine ilişkin açıklaması

14.- Mardin Milletvekili Mithat Sancar'ın, özgeçmiş ve yeni çalışma döneminin hayırlı olmasını dilediğine ilişkin açıklaması

15.- Adıyaman Milletvekili İbrahim Halil Fırat'ın, özgeçmiş ve yeni çalışma döneminin hayırlı olmasını dilediğine ilişkin açıklaması

16.- Şanlıurfa Milletvekili Kemalettin Yılmaztekin'in, özgeçmiş ve yeni çalışma döneminin hayırlı olmasını dilediğine ilişkin açıklaması

17.- Ankara Milletvekili Murat Alparslan'ın, özgeçmiş ve yeni çalışma döneminin hayırlı olmasını dilediğine ilişkin açıklaması

18.- Aksaray Milletvekili Cengiz Aydoğdu'nun, özgeçmiş ve yeni çalışma döneminin hayırlı olmasını dilediğine ilişkin açıklaması

19.- Mardin Milletvekili Erol Dora'nın, özgeçmiş ve yeni çalışma döneminin hayırlı olmasını dilediğine ilişkin açıklaması

20.- İstanbul Milletvekili Haydar Ali Yıldız'ın, özgeçmiş ve yeni çalışma döneminin hayırlı olmasını dilediğine ilişkin açıklaması

21.- Bursa Milletvekili İsmail Aydın'ın, özgeçmiş ve yeni çalışma döneminin hayırlı olmasını dilediğine ilişkin açıklaması

22.- Bursa Milletvekili Zekeriya Birkan'ın, özgeçmiş ve yeni çalışma döneminin hayırlı olmasını dilediğine ilişkin açıklaması

23.- Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun, özgeçmişi ve yeni çalışma döneminin hayırlı olmasını dilediğine ilişkin açıklaması

24.- Afyonkarahisar Milletvekili Mehmet Parsak'ın, özgeçmişi ve yeni çalışma döneminin hayırlı olmasını dilediğine ilişkin açıklaması

III.- KARARLAR

A) ÇALIşMA ESASLARINA İLİşKİN

1.- İç Tüzük'ün 33'üncü maddesi uyarınca Komisyon toplantılarında tam tutanak tutulmasına ilişkin karar

IV.- OTURUM BAşKANLARININ KONUşMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mustafa şentop'un, özgeçmişi ve yeni çalışma döneminin hayırlı olmasını dilediğine ilişkin açıklaması

V.- SUNUMLAR

1.- Yasama Uzmanı A. Haluk Kurnaz'ın komisyonlarda kanun yapım süreci ve Anayasa Komisyonu hakkında sunumu

16 Aralık 2015 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 10.33

BAŞKAN: Mustafa ŞENTOP (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Reşat PETEK (Burdur)

SÖZCÜ: Abdurrahman ÖZ (Aydın)

KÂTİP: Muhammet Emin AKBAŞOĞLU (Çankırı)

BAŞKAN – Anayasa Komisyonumuzun değerli üyeleri, değerli arkadaşlar, basınımızın değerli temsilcileri; toplantı yeter sayımız vardır. Komisyonumuzun 26'ncı Yasama Dönemi Birinci Yasama Yılı 2'nci Toplantısını açıyorum.

Toplantıyla ilgili gündem sizlere 11 Aralık Cuma günü yazılı olarak gönderilmişti, yine, "tbmm" uzantılı e-posta adreslerinize de gönderildi. Bundan sonra da çağrılarını, toplantıyla ilgili bilgileri bu şekilde sizlere ulaştırmayı düşünüyoruz ama bunların dışında irtibat kurma imkânımız da her zaman var elbette.

Tabii, burada -gündemde de olduğu gibi- böyle bir toplantıyı, hem biraz daha ayrıntılı bir tanışma toplantısı olsun - birkaç husus var bununla ilgili- hem Komisyonumuza bilgi sunma hususu var, bir de bir karar almamız gerekiyor tam tutanakla ilgili, onun için, bir de Komisyon çalışmalarıyla ilgili daha öncesinden itibaren genel bir bilgilendirme -bunları tabii, zaman içerisinde daha detaylandıracağız ama- yapalım diye düşündük; uzman arkadaşımız Haluk Bey bunu yapacak. Bunların sonrasında da hep beraber bir yemek yiyelim diye bir teklifimiz, önerimiz vardı. Toplantının genel çerçevesi bu. Şu an itibarıyla Komisyonumuzun önceki dönemlerden elinde bulunan hususlarla ilgili de ben bilgi vereceğim.

İsterseniz, önce, tanışmayla ilgili -tabii, CV'ler var, elimizde, bunları ekrana da yansıtacağız ama daha detaylı belki eklemek istenen hususlar olabilir arkadaşlarımızın- bununla başlayalım istiyorum müsaadenizle.

Reşat Bey, buyurun.

II.- AÇIKLAMALAR

1.- Burdur Milletvekili Reşat Petek'in, özgeçmiş ve yeni çalışma döneminin hayırlı olmasını dilediğine ilişkin açıklaması

REŞAT PETEK (Burdur) – Sayın Başkan, değerli Komisyon üyesi arkadaşlarım; bu 2'nci toplantımızın ben de hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum.

Önemli bir Komisyon tabii ki Anayasa Komisyonumuz. Burada, bu yasama döneminde yapacağımız Anayasa'yla, yeni anayasa ile ilgili özellikle çalışmaların da yine milletimizin beklentilerine cevap verecek şekilde, uzlaşmacı, katılımcı ve gerçekten sivil bir anayasa hazırlamasında önemli çalışmalara vesile olmasını da yine temenni ediyorum.

Başkanımız kendimizi tanıtmak üzere söz verdiği göre -gerçi öz geçmişimizde ifade ettik- kısaca o zaman bu vazifeyi de ifa etmiş olalım. 1955 Burdur doğumluyum. Burdur İmam Hatip Okulu mezunuyum. Daha sonra Burdur Lisesi mezunuyum. Yakın zamana kadar olduğu gibi 1972-1973 yıllarında da Türkiye'de katsayı adaletsizliğine benzer bir yapı vardı. Tüm lise dersleri okunmasına ve müspet fen ilimlerine dair bütün derslere ilave olarak imam-hatip okulunda diğer dinî müfredat okutulmasına rağmen üniversiteye girme hakkı tanınmadığı bir dönemde yedi yıl imam-hatip okulu tahsili yaptım ve üniversite okumak, özellikle hukukçu olmak idealerimden biri olduğu için bir yıl da yani 8'inci yıl tahsilimi lise 6'ncı sınıf olarak okumak durumunda kaldım ve 1973-1974 yılında Burdur Lisesini 2'ncilikle bitirerek daha sonra da Ankara Hukuk Fakültesine girmek kısmet oldu. 1978 Ankara Hukuk Fakültesi mezunuyum. Hemen arkasında sınavlarda başarılı olarak cumhuriyet savcı yardımcılığı, daha sonra cumhuriyet savcılığı ve cumhuriyet başsavcılığı görevlerinde buldum. Türkiye'nin 9 ayrı il ve ilçesinde görev yaptım. Bu görevleri ifa ederken Türkiye'nin belki de gündemimizdeki en önemli konularından, işte, üzerinde durduğumuz 1982 Anayasası'nın hazırlanmasına da kaynaklık eden 12 Eylül 1980 darbesi yapıldığında cumhuriyet savcısı olarak görev yapmaktaydım; bu nedenle, hukuk cephesinden, yargı cephesinden bir darbenin Türkiye'de nasıl hukuk tahribatı yaptığını da fiilen yaşayanlardan birisiyim.

Kamuoyunda tanınmamız 1996-1999 yılları arasında görev yaptığım Yozgat Cumhuriyet Başsavcısıyken oldu. Bunun da sebebi, biliyorsunuz, yine yakın zamanlara kadar Türkiye'de fırsat eşitliği yönünden hak ve özgürlüklerin hukuk dışı, kural dışı, Anayasa dışı sınırlanmalarına ve ihlallerine sahne olduğumuz önemli bir dönem 28 Şubat darbe dönemidir. 28 Şubat darbesinde Anayasa ve evrensel hukuk kurallarına aykırı biçimde başörtülü öğrencileri üniversitelere almayan...

BAŞKAN – Reşat Bey, bir şey söyleyeceğim.

REŞAT PETEK (Burdur) – Estağfurullah.

BAŞKAN – Dört dakika oldu, böyle olursa yemeğe yetişemeyeceğiz, 14'te de Meclis...

REŞAT PETEK (Burdur) – Peki, tamamlıyorum. Süre verilmediği için ben...

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Bu arada, müsaade ederseniz, kesmemek için...

Bizim bir başka Komisyon toplantımız daha var, on birde arkadaşlarımız Genel Merkezde olmak zorunda.

BAŞKAN – Peki, oraya katılacak olanlara önce söz verelim o zaman, müsaade ederse arkadaşlarımız da.

Peki, buyurun.

REŞAT PETEK (Burdur) – Tamamlıyorum o zaman Başkanım.

Türkiye’de ilk defa, eğitim özgürlüğünün kılık kıyafet sebebiyle engellenemeyeceğine dair kamu davası açmakla ismimiz kamuoyunda duyuldu. Tabii, Anayasa’ya, temel hukuk kurallarına uygun olduğu için yasal olarak bir şey yapılmadı ama biliyorsunuz, yasalara aykırı, kural dışı işlem yapmak darbelerin âdeti olduğu için o dönemde de mağdur edildim. Daha sonra, hukuk mücadelemiz devam etti. STK’lar içinde faaliyetlerde bulundum, yazmakla, konuşmakla, konferanslarla bu faaliyetlerimiz devam etti ve 25’inci Dönem, artı, 26’ncı Dönemden de Burdur Milletvekili olarak, AK PARTİ’den seçilerek Türkiye Büyük Millet Meclisine geldim. Bu nedenle Komisyon üyesi ve Başkan Vekiliyim.

Tekrar, bütün arkadaşlarımıza bu çalışmaların hayırlı olmasını temenni ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Erken çıkma durumu olan arkadaşlar...

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Bizim bütün arkadaşlarımızın komisyonu var.

BAŞKAN – O zaman önce sizden başlayalım.

Buyurun.

2.- Aydın Milletvekili Bülent Tezcan’ın, özgeçmiş ve yeni çalışma döneminin hayırlı olmasını dilediğine ilişkin açıklaması

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; öncelikle Komisyonumuzun yeni çalışma dönemi hayırlı olsun.

Ben bütün milletvekili arkadaşlarıma hem yasama döneminin hem de Komisyon çalışmalarının hayırlı olmasını diliyorum, tebrik ediyorum öncelikle.

Cumhuriyet Halk Partisi Aydın Milletvekiliyim, 24 ve 25’inci dönemlerde de Aydın Milletvekiliydim. 1965 Samsun Havza doğumluyum. Liseye kadar Samsun Havza’daydım. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi mezunuyum, 1989. 1990 yılından itibaren de Aydın’a yerleştim, Kuşadası’na. O günden milletvekili olduğum 2011 yılına kadar da serbest avukat olarak görev yaptım. Örgütün birçok kademesinde çalıştım, ilçe başkanlığı, il başkanlığı gibi. Birçok toplumsal mücadelenin birçok alanında yer aldım, sonuçta da milletin takdiriyle 2011 yılından bu yana da Parlamento milletvekili olarak görev yapıyorum.

Önümüzdeki süreçte Anayasa Komisyonunun önemli bir işlevi olacağını umuyorum, olması gerektiğini düşünüyorum. Bu çerçevede, Türkiye’nin hukukun üstünlüğü, hukuk devleti, demokrasi, yasama organının güçler ayrılığı çerçevesinde yürütmeyi denetim işlevini etkin bir şekilde yerine getirebilmesi ve demokrasinin derinleştirilmesi, yerleştirilmesi sürecinde Anayasa Komisyonunun ciddi bir çalışma yapmasına ihtiyaç olduğunu düşünüyoruz. Önümüzdeki çalışma sürecini de özellikle güçler ayrılığı ilkesini, esas olarak bir Parlamento Komisyonu, Türkiye Büyük Millet Meclisinin Komisyonu olduğumuzun bilinciyle yürüteceğimize inanıyorum. Böyle olduğu sürece de Türkiye’nin birçok noktada atması gereken, ihtiyacı olan adımları da atabileceğine inanıyoruz.

Hepinizle böyle bir dönemde çalışma imkânı bulduğum için de ayrıca mutluluğumu paylaşmak isterim.

Teşekkür ederim, hayırlı olsun.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Bülent Bey.

Yalnız, arkadaşlarımız çıkmadan önce şu tam tutanakla ilgili şeyi oylayalım.

Uğur Bey, buyurun.

3.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan’ın, özgeçmiş ve yeni çalışma döneminin hayırlı olmasını dilediğine ilişkin açıklaması

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Öncelikle Başkanı tebrik ediyorum. 24’üncü Dönemde de Anayasa Komisyonunda beraber çalışmıştık, güzel bir çerçeveye başladık, ayrıntılı ve titiz bir çalışma yapmış, içtenlikle tebrik ediyorum.

Sayın Başkan Vekili bir konuşma yaptı, şimdi CV’lere baktım, bir tek cumhuriyet savcısı sizsiniz. Ben de şunu söyleyeyim, Mahmut Esat Bozkurt’un cumhuriyet savcılarında bir sözü var, bazıları sevmez ama diyor ki: “Meriç kıyılarında çalışan Türk köylüsünün kaybolan sabanından tutunuz da bu vatanda yaşayanların uğrayacağı en ufak haksızlıktan, hatta Bingöl dağlarının ıssız kuytularında nafaka bekleyen öksüzlerin gözyaşlarından siz sorumlusunuz.”

BAŞKAN – Ama ayrılmış Reşat Bey.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Temenni ederim ki böyle bazıları şey bakar ama cumhuriyetin savcıları cumhuriyetin koruculuğunu yapınlar görevleri boyunca, temennim odur. Laik cumhuriyete ve Atatürk’e bağlı olsunlar.

Ben de 24’üncü Dönemden bizim gruptan tek kalan Anayasa Komisyonu üyesiyim. 1965 doğumluyum, Ankara Hukuk Fakültesi mezunuyum. Sayın Genel Başkan Yardımcımızın dediği gibi, ben de partide kadın kolları dışında her yerde çalışmış, görev almış bir arkadaşınızım.

Bu dönemde hepimize büyük görevler düşüyor, bunun farkındayım, sorumluluğumuzun ağır olduğunun bilincindeyim. Herkesin şu anda bile Anayasa Komisyonuna dikkatle baktığını, bizi dikkatle izlediğini düşünüyorum. Dün de yine böyle bir şeyle alakalı bir konuşma yapmıştım. Geçen Komisyon da söylemişim, Anayasa’nın ilk dört maddesindeki cumhuriyetin temel nitelikleri ve Atatürk, cumhuriyetin başkenti, ay yıldız, bayrak; bunlar bizim kırmızı çizgilerimizdir. Onların dışında her şeyi otururuz konuşuruz, tartışırız. Temennim şudur: Özgürlükçü, demokratik bir anayasada Cumhuriyet Halk Partisi olarak üzerimize düşenleri yapacağız. Ülkeyi önümüzdeki dönemde zor günler bekliyor ve bu Komisyonu da zor günler bekliyor. Temennim, ülkemize yararlı işler yapmaktır.

Daha çok şeyler konuşacağız, fazla zamanınızı almayayım, hepinize çok teşekkür ediyorum, bütün Komisyon üyelerine başarılar diliyorum.

BAŞKAN – Uğur Bey, ben de teşekkür ediyorum.

Buyurun efendim.

4.- *Bursa Milletvekili Nurhayat Altaca Kayışoğlu'nun özgeçmiş ve yeni çalışma döneminin hayırlı olmasını dilediğine ilişkin açıklaması*

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – 1978 Pertek doğumluyum. 94-99 Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesinde okuyup mezun oldum. “Tek hâkim savcı” dediler, ben 2003-2005 yıllarında 3 kez hâkimlik, savcılık mülakatında elenip bu nedenle hâkim savcı olamayanlardanım. Teşekkür ediyorum tabii, bu sayede milletvekili oldum.

Umuyorum ki yüzyıllardır dünyada ve Türkiye’de sürdürülmüş olan demokrasi mücadelesi neticesinde elde edilen kazanımlar bu Komisyonla ülkemizde daha ileriye taşınır ve demokrasinin temel taşları korunarak daha ileriye taşıyıp demokratik, özgürlükçü bir anayasayı hep beraber, uzlaşmayla gerçekleştirebiliriz diye umuyorum. Fakat geçen toplantıdaki, partimiz adına dile getirilen başkan vekilliği önerisinin kabul edilmemesi tabii, bende ilk toplantıda bir hayal kırıklığı yarattı, bunu belirtmek istiyorum şahsım adına.

2001 yılından beri Bursa Barosunda serbest avukat olarak çalışıyorum, Baro Yönetim Kurulu, birçok komisyon üyeliği, sorumluluğu ve siyasi alanda tabii, partide çalışmalarım oldu. Bu ikinci dönem milletvekilliğim, 25’inci Dönemi de sayarsak.

Herkese başarılar diliyorum.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Nurhayat Hanım.

Murat Bey, buyurun.

5.- *Ankara Milletvekili Murat Emir’in, özgeçmiş ve yeni çalışma döneminin hayırlı olmasını dilediğine ilişkin açıklaması*

MURAT EMİR (Ankara) – Benim özgeçmişim biraz daha farklı Komisyon üyelerinden. 1969 Malatya doğumluyum ama içinizdeki sanıyorum en genç hukukçu benim. Öncelikle Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesini bitirdim. Göz hastalıkları ihtisası yaptım. Sonrasında Almanya Heidelberg Üniversitesinde lazer fiziği master derecesi yaptım. 2009 yılında Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesini bitirdim. Daha sonra da sağlık hukuku ve biyoetik alanlarını kapsayan bir doktora çalışmam oldu.

Önümüzdeki süreçte demokratik, çoğulcu, özgürlükçü bir anayasa yapmak konusunda Komisyonumuza önemli görevler düştüğünü biliyorum ve özellikle Komisyonumuzun demokratik usulleri sonuna kadar işletmesini ve ülkemize verimli bir anayasa çalışması örneği sunmasını diliyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum.

Erken ayrılmak zorunda kaldığımız için de şimdiden özür dilerim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Murat Bey.

Akın Bey, buyurun.

6.- *Muğla Milletvekili Akın Üstündağ’ın, özgeçmiş ve yeni çalışma döneminin hayırlı olmasını dilediğine ilişkin açıklaması*

AKIN ÜSTÜNDAĞ (Muğla) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Avukatlıktan geliyorum, 14 Nisan 1968 Muğla Milas doğumluyum. Ben meslek lisesi kökenliyim, Muğla Endüstri Meslek Lisesi Elektrik Bölümü mezunuyum, sanırım, işçi olan tek üye de ben olabilirim bu arada. Daha sonra Aydın Mimar Sinan Teknik Lisesine girerek... Biraz önce de Reşat Bey’in söylediği, sadece imam-hatipler değil endüstri meslek liseleriyle ilgili olarak da o meslek liseleri anlamında sıkıntı vardı. Aydın Teknik Lisesinde 3’üncü sınıftan üniversite sınavına girerek, 3’üncü sınıfta kazandığımızdan 4’üncü sınıfa okumadan fark derslerini vererek hukuk fakültesine gidebildik. Bu, o dönemde ciddi bir problemdi. Oradan Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesine geçtik ve 1996 yılından beri Muğla Barosuna kayıtlı avukat olarak bugüne kadar, milletvekili seçilene kadar görev yaptık.

Tabii, parti içerisinde çeşitli kademelerde gençlik kollarından gelerek ilçe başkanlığı, belediye medisi üyeliği, il genel medisi üyeliği, sivil toplum örgütlerinde yöneticilik, spor kulüplerinde Başkanlık yaptım.

Bu Komisyonunda olmak beni gerçekten mutlu ediyor. Eğer gerçekten yeni bir anayasa yapılacaksa bu anayasanın katılımcı, demokratik ve çoğulcu bir anayasa olması gerektiğini düşünüyorum. Toplumu geriye değil, ileriye götüren bir anayasa olması gerektiğini düşünüyorum. Temel hak ve özgürlüklerin korunduğu, hukuk devletinin gerçekleştirildiği ve kuvvetler ayrılığı prensibinin daha da içselleştirildiği bir anayasa olması gerektiğini düşünüyorum.

Hepinize teşekkür ederim, başarılar diliyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Akın Bey.

III.- KARARLAR

A) ÇALIŞMA ESASLARINA İLİŞKİN

1.- *İç Tüzük’ün 33’üncü maddesi uyarınca Komisyon toplantılarında tam tutanak tutulmasına ilişkin karar*

BAŞKAN – İsterseniz bu arada bir karar alalım arkadaşlarımız ayrılmadan çünkü imza da alacaklar bunun için.

İç Tüzük’ün 33’üncü maddesine göre tam tutanak tutulmasına dair bir önerimiz var.

Bu konuyla ilgili çok kısa bilgi de arz edeyim Komisyonumuza: Tutanak Hizmetleri Başkanlığınca komisyon toplantıları en geç bir gün sonra İnternet'te açılıyor. Ayrıca konuşma yapan milletvekillerinin konuşmaları deşifre edilip temize geçirildikten sonra TBMM uzantılı e-postalarına gönderilmektedir. Bu konuşmalar, aynı zamanda TBMM'nin İnternet sayfasında sayın milletvekillerinin öz geçmişlerinin altında, komisyon konuşmaları sekmesi altında yer almakta. Ayrıca her yasama yılı sonunda e-kitap olarak taşınabilir belleklerle kendilerine verilmektedir.

İç Tüzük'ün 33'üncü maddesi uyarınca komisyon toplantılarımızda tam tutanak tutulması hususunu 26'ncı Yasama Döneminin ilk devresi için oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Oy birliğiyle kabul edilmiştir.

Arkadaşlarımız imzayla ilgili dosyayı dolaştırabilirler.

Devam edelim tanışmaya, sırayla gidiyorduk.

Abdurrahman Bey, buyurun.

II.- AÇIKLAMALAR (Devam)

7.- *Aydın Milletvekili Abdurrahman Öz'ün, özgeçmiş ve yeni çalışma döneminin hayırlı olmasını dilediğine ilişkin açıklaması*

ABDURRAHMAN ÖZ (Aydın) – Değerli Başkanım, Komisyonumuzun üyesi değerli milletvekili arkadaşlarım; öncelikle, Anayasa Komisyonundaki bu görevimizden dolayı inşallah memleketimize, milletimize yasama dönemi sonunda toplumun her kesiminin de kabul ettiği sivil bir anayasa hazırlamış olarak çıkarız temennisiyle sözlerime başlamak istiyorum.

1971 Aydın Kuyucak doğumluyum. 1988-1992 Ankara Hukuk mezunuyum. Üç sene kadar hâkim adaylığım var, hâkim adaylığım bittiğinde hâkimliğe başlamadan istifa ettim, daha sonrasında Ankara Barosu avukatı olarak yaklaşık yirmi senedir avukatlık yapmaktayım. Keçiören'de AK PARTİ'yle birlikte siyasete başladım. Ankara Keçiören'de Ankara İl Disiplin Başkanlığı görevlerinde bulundum. Daha önce 2011 yılında AK PARTİ'den yine milletvekili adayıydım. 25'inci Dönemde AK PARTİ Aydın Milletvekili olarak, Bülent Bey'le birlikte, Aydın'dan seçilerek geldik. Şu anda da 26'ncı Dönem Aydın Milletvekili olarak görev yapıyoruz, Aydın'ımızı temsil ediyoruz.

Evlüyüm, 3 çocuğum var.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Oktay Bey, buyurun.

8.- *Mersin Milletvekili Oktay Öztürk'ün, özgeçmiş ve yeni çalışma döneminin hayırlı olmasını dilediğine ilişkin açıklaması*

OKTAY ÖZTÜRK (Mersin) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yeni yasama döneminin hayırlara vesile olması dileğiyle görevlerinizin hayırlı olmasını temenni ediyorum.

19'uncü Dönem, 24'üncü Dönem Erzurum; 25 ve 26'ncü Dönem Mersin Milletvekiliyim.

Yüksek Öğretmen Okulu, Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi Matematik, Fizik ve Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi mezunuyum.

Tabii ki herkesin bir hikâyesi var ama ben şahsen Anayasa Uzlaşma Komisyonunun zaman fukarası olduğuna inandığım için bu hikâyeyi bir tarafa bırakıyorum.

Çalışmalarımızın inşallah hoşgörü çerçevesinde...

BAŞKAN – Anayasa Komisyonu, Uzlaşma dediniz.

OKTAY ÖZTÜRK (Mersin) – Pardon.

Burada, üyeleriniz içerisinde 4 kişi var, o 4 kişiden birisi de benim Anayasa Uzlaşma Komisyonu üyesiydik. Herhâlde orada çok fazla vakit geçirdiğimiz için orada...

BAŞKAN – Yirmi altı ay, her gün.

OKTAY ÖZTÜRK (Mersin) – İnşallah karşılıklı anlayış içerisinde, hoşgörü içerisinde verimli ve değerli çalışmalar yapacağımıza olan inancımızı muhafaza ederek hepimize tekrar başarılar diliyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Muharrem Bey, buyurun.

9.- *Çanakkale Milletvekili Muharrem Erkek'in, özgeçmiş ve yeni çalışma döneminin hayırlı olmasını dilediğine ilişkin açıklaması*

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Teşekkür ederim.

1969 Çanakkale doğumluyum, Çanakkale Milletvekiliyim. İstanbul Hukuk Fakültesi mezunuyum. Yirmi yıl serbest avukat olarak görev yaptım, 2004-2014 döneminde on yıl Çanakkale'de Merkez'de Belediye Meclis üyesi, Belediye Başkan Vekilliği görevlerini yürüttüm. Birçok sivil toplum örgütünde yöneticilik yaptım. 7 Haziranda ve 1 Kasım'da Çanakkale Milletvekili olarak seçildim.

Ben de Komisyonumuza başarılar diliyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Markar Bey, buyurun.

10.- *İstanbul Milletvekili Markar Eseyan'ın, özgeçmiş ve yeni çalışma döneminin hayırlı olmasını dilediğine ilişkin açıklaması*

MARKAR ESEYAN (İstanbul) – Sayın Başkan, Divanın üyeleri, kıymetli Komisyon üyeleri; öncelikle tekrar görevinizde başarılar diliyorum.

Şimdi, Reşat Bey çok tecrübeli bir hukukçu ve insan hakları savunucusu olduğu için Sayın Bayraktutan'ın tavsiyesini herhâlde dinlemeyecektir Mahmut Esat Bozkurt konusunda çünkü kendisi gerçekten özellikle farklı kimliklerdeki Türkiye vatandaşlarına dönük ayrımcı sözleri ve pratikleriyle tarihe geçmiştir. Umarım bu Anayasa Komisyonu bu ruhla çalışmaz. O sözlerden bir tanesi biliyorsunuz “Türkiye’de Türk soyundan gelmeyenlerin tek görevi vardır, o da hizmetçiliktir.” sözü Mahmut Esat Bozkurt’a aittir. Bunu bir şerh olarak düşelim.

1969 yılında İstanbul’da doğdum. 25’inci ve 26’ncı Dönem İstanbul Milletvekiliyim. İşletme eğitimi aldım, daha sonra “master”ım kültürel incelemeler konusunda. Agos gazetesi ve değişik medya kuruluşlarında köşe yazarlığı ve yöneticilik yaptım. Sivil toplum örgütlerinde çalıştım.

Anayasa Komisyonu önemli bir görevi ifa edecek umuyorum. Bu dönemde gerçekten çok ertelenmiş bir millet beklentisini yerine getirmekle mükellefiz. Umarım burada bir uzlaş, yeni bir vizyon, halkın beklentilerine uygun olarak siyasi partilerin ideolojik veyahut da köhneleşmiş eski söylemlerine takılmadan Türkiye’nin ihtiyacı olan ilk sivil halk anayasasını yapabiliriz. Böylelikle Türkiye’nin önünü açabiliriz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Yusuf Bey, buyurun.

11.- Yozgat Milletvekili Yusuf Başer’in, özgeçmiş ve yeni çalışma döneminin hayırlı olmasını dilediğine ilişkin açıklaması

YUSUF BAŞER (Yozgat) – AK PARTİ Yozgat Milletvekiliyim, 24, 25, 26’ncı Dönem. 1965 Yozgat doğumluyum. 1990-2011 yılları arasında Yozgat Barosunun her bir kademesinde görev aldım, üç dönem Yozgat Baro Başkanlığı yaptım. Son dönemimde hem Baro Başkanlığını hem AK PARTİ İl Başkanlığını beraber yürüttüm. Biraz önce Reşat Bey’in Yozgat’taki söylemiş olduğu o mücadelesinin de gönüllü avukatlığını yaptım. Yozgat Barosu o manada özgürlükleri savunan bir baro olmuştur. Başörtülülerin zulüm altında kaldığı o dönem içerisinde de Türkiye’nin değişik bölgelerinde, barolarında temel haklarını vermeyen barolara rağmen Yozgat Barosu o manada başörtülülere ruhsat vermeye devam etti ve onların her birinin altında kardeşinizin imzası var. Özellikle demokratik açılım noktasında Yozgat Barosu ve o dönem içerisinde Güneydoğu Anadolu barolarıyla beraber temel hak ve özgürlükler, demokratik açılım ve devamında gelen Millî Birlik ve Kardeşlik Projesi’nde aktif görevler aldım. Hukukun üstünlüğü, temel hak ve hürriyetler noktasında hiçbir ayırım yapmaksızın mücadele ettik.

Yeni dönemdeki temel hedefimiz -aslında tüm siyasi partilerin 2011 yılından beri hep istedikleri ama bir türlü başaramadıkları- “ama”ların ve “ancak”ların olmadığı, 78 milyonu kucaklayan ve “İşte aradığım anayasa bu.” diyebileceği bir anayasayı inşallah hep beraber millete vermiş olduğumuz sözün gereği olarak da gerçekleştiririz diye ümit ediyorum.

Tekrar Komisyonun hayırlı olmasını temenni ediyorum ve Başkanımıza teşekkür ediyorum böyle bir imkânı sunduğu için de.

BAŞKAN – Ben teşekkür ederim.

Mustafa Bey, buyurun.

12.- Antalya Milletvekili Mustafa Köse’nin, özgeçmiş ve yeni çalışma döneminin hayırlı olmasını dilediğine ilişkin açıklaması

MUSTAFA KÖSE (Antalya) – Sayın Başkanım, kıymetli arkadaşlar; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

İsmim Mustafa Köse, Antalya Milletvekiliyim, 1977 İstanbul doğumluyum. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi mezunuyum. 1999’da deprem döneminde mezun olanlardanım. 2001 yılından beri Antalya’da avukatlık yapıyorum.

Üniversite dönemimde hukuk fakültesinde okumanın dışında sivil toplum örgütlerinde çalışmalarda bulunduk. MAZLUMDER bünyesinde birtakım faaliyetlerde bulunup çocuk haklarıyla ilgili bir kitap yazan komisyonun içerisindeydim. Aynı zamanda Üsküdar FM ve Marmara FM’de önce pazarlamacılıkla başlayan, arkasından radyo programcılığıyla devam eden bir serüvenimiz oldu ve “Söyleşi” isminde radyo programları gerçekleştirdik. Antalya’ya döndükten sonra serbest avukatlık sonrasında siyasete atıldım, AK PARTİ Gençlik Kollarında siyasete başladım. Gençlik Kollarından sonra İl Yönetim Kurulu üyesi, dört yıl Teşkilat Başkanlığı, dört buçuk yıl İl Başkanlığı görevini yürüttüm ve Seçim Koordinasyon Merkezi Başkanlıkları yaptım. 25 ve 26’ncı dönemlerde de Antalya Milletvekili olarak Mecliste sizlerle birlikte çalışma imkânı buldum.

Bugüne kadar çok Anayasa Komisyonu oldu, hepsi tarihe geçtiler anayasa yapmayarak, inşallah biz de anayasa yaparak tarihe geçerez temennisinde bulunuyor, hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Mustafa Bey.

Meral Hanım, buyurun.

13.- Adana Milletvekili Meral Daniş Beştaş’ın, özgeçmiş ve yeni çalışma döneminin hayırlı olmasını dilediğine ilişkin açıklaması

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Teşekkür ederim.

Ben Meral Daniş Beştaş, Adana Milletvekiliyim. Ben de Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesinden mezun oldum 1990 yılında. Serbest avukatlık yaptım Diyarbakır Barosuna bağlı olarak. Baronun birçok kademesinde, yönetiminde,

komisyonlarında, merkezlerinde görev yaptım. İnsan Hakları Derneği, Uluslararası Af Örgütü ve benzeri birçok insan hakları kuruluşunda yöneticilik görevlerinde bulundum. Uzmanlık alanı olarak kadın insan hakları ve insan hakları hukuku ve ceza alanlarında daha çok görev yaptım. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde de çok sayıda dava dosyasında başvuru avukatlığı yaptım.

7 Haziran ve 1 Kasım'da seçildim 2 dönem sayılırsa, Türkiye tarihinde ilk kez olarak böyle bir seçim sonucunda.

Anayasa Komisyonu, tabii, Türkiye'nin şu anda en acil ihtiyacı olan anayasa yapımı meselesinde üstleneceği rol ve nasıl bir anayasa yapacağı konusunda çok önemli bir yerde duruyor. Gerçekten şu anda ötelenemez, ertelenemez bir anayasa ihtiyacı ortada duruyor fakat yıllardır herkes geçmiş anayasalara yönelik eleştirileri muhafaza ederken yeni anayasa konusunda demokratik, özgürlükçü, herkesi kapsayan bir anayasa yapımı konusunda da üzerine düşen görevleri yapmıyor. Bunu yapabilecek başta iktidar partisini tabii ki kastediyorum. Bu dönemde umarız çoğulcu, kapsayıcı, gerçekten Türkiye'nin ihtiyaçlarına yanıt olabilecek bir anayasayı hep birlikte yaparız. Çünkü şu anda ülke bir yangın yeri ve temel hak ve özgürlükler askıda ve bu Anayasa'ya aykırı şu anda birçok idari işlem, fiilî uygulamalar ve kararlar yürürlükte. Bunları da önleme noktasında Anayasa Komisyonunun irade göstermesi gerektiğine inanıyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Mithat Bey, buyurun.

14.- Mardin Milletvekili Mithat Sancar'ın, özgeçmiş ve yeni çalışma döneminin hayırlı olmasını dilediğine ilişkin açıklaması

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Evet, ben de hepinizi selamlıyorum, yeni dönemin de başarılı bir çalışmayla geçmesini temenni ediyorum.

1963 Mardin doğumluyum ben. 25'inci ve 26'ncı dönemde Mardin'den Hakların Demokratik Partisi Milletvekili olarak seçildim. 1984 Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi mezunuyum. 1985-1990 yılları arasında Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesinde araştırma görevlisi olarak çalıştım. 1990'dan bu yana, 2015'e kadar da Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesinde görev yaptım. Anayasa başta olmak üzere pek çok konuda çalışmalarım var.

Bu dönem önemli bir dönem. Yeni anayasa yapmak zorlu bir iştir, uzlaşma zahmetli bir arayıştır. Bu konuda başarılı olacağımıza dair inancımı korumak istiyorum çünkü barışı da, yeniyi de korumak için uzlaşmaya dayalı, güçlü, çoğulcu bir anayasa yapmaya ihtiyacımız var.

İlk toplantıya gelemedik. O günkü toplantıda Divan seçildi. Gelemeyişimizin nedeni Sevgili Tahir Elçi'nin cenazesine katılmamızdı. Divanın bu şekilde oluşmuş olması hayal kırıklığı yarattı bende. Eğer uzlaşma arayışı çok ciddiye öncelikle çoğunluğa bakmadan burada bütün partilerden temsilcilerin bulunacağı bir divan seçilebilirdi ve bu, kamuoyuna güçlü bir uzlaşma arayışı mesajı olurdu. Şüphesiz bunda bir usul yanlışlığı yok, oy çokluğuyla seçilir ve çoğunluk kimdeyse bütün Divan üyeliklerini alabilir ama, dediğim gibi, çoğulcu bir divan, çoğulcu bir çalışma hazırlığının da güçlü bir mesajı olurdu. Ben yine eğer imkân varsa İç Tüzük'e göre, bunu Komisyonun yeniden değerlendirmesini talep ediyorum. Kamuoyuna ve bizlerin bizzat kendimize bir çoğulcu uzlaşma niyetinin güçlü ve samimi olduğunu göstermek açısından Divanı yeniden oluşturma imkânını takdirlerinize sunuyorum.

Hepinize iyi çalışmalar diliyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

İbrahim Halil Bey, buyurun.

15.- Adıyaman Milletvekili İbrahim Halil Fırat'ın, özgeçmiş ve yeni çalışma döneminin hayırlı olmasını dilediğine ilişkin açıklaması

İBRAHİM HALİL FIRAT (Adıyaman) – Sayın Başkanım, çok kıymetli arkadaşlar; ben de öncelikle sizi saygıyla selamlıyorum.

25 ve 26'ncı Dönem AK PARTİ Adıyaman Milletvekiliyim. 1973 Adıyaman doğumluyum. İlk, orta ve lise öğrenimi Adıyaman'da tamamladım, daha sonra Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesini bitirdikten sonra on yedi-on sekiz sene Adıyaman'da serbest avukatlık yaptım. Tabii, AK PARTİ'nin kuruluşundan itibaren de İl Disiplin Kurulu üyesi olarak siyasi hayatıma başladım. İl Başkan Yardımcılığı, İl Başkanlığı görevleri yaptım. 2011-2015 yılları arasında AK PARTİ İl Başkanlığını gerçekleştirdik.

Tabii ki ben öncelikle bütün Komisyon üyelerimize, hem milletvekilliklerinde hem de Komisyona başarılar diliyorum. Bütün milletimizin özlemleri ve hasretle beklediği, Türkiye'nin yeni bir anayasaya kavuşması ve bütün siyasi partilerin de seçim beyannamelerinde belirtmiş oldukları yeni bir anayasayı yapmak inşallah bize nasip olur diye düşünüyorum.

Hepinize teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Buyurun Kemalettin Bey.

16.- Şanlıurfa Milletvekili Kemalettin Yılmaztekin'in, özgeçmiş ve yeni çalışma döneminin hayırlı olmasını dilediğine ilişkin açıklaması

KEMALETTİN YILMAZTEKİN (Şanlıurfa) – Kıymetli Başkanım, kıymetli Divan üyelerimiz, kıymetli milletvekili arkadaşlarım; öncelikle hepinizi saygıyla, hürmetle selamlıyorum.

AK PARTİ Şanlıurfa Milletvekiliyim. Bu grup içerisindeki en genç hukukçu, en genç milletvekili benim herhâlde. Bu necip ekipten, necip milletvekillerinden öğreneceğimiz çok şey var diye düşünüyorum.

Ben siyaset hayatına AK PARTİ il bünyesinde başladım, en son Ankara İl Disiplin Kurulu Başkanı olarak siyasi hayatımdan sonra milletvekili adaylığı ve neticede Şanlıurfa'dan milletvekili seçildim.

1980 yılında Şanlıurfa Akçakale ilçesinde dünyaya geldim. İlk, orta ve lise tahsilimi tamamladıktan sonra Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesini kazandım. Ankara Barosu bünyesinde stajımı tamamladıktan sonra Ankara'da avukatlık hayatıma başladım. Yaklaşık olarak on-on bir sene Ankara'da avukatlık yaptım.

Tabii, burada toplanma amacımız, bu millete, bu milletin iradesini, bizzat iradesini yansıtacak ve bu milletin hak ettiği tapusu hükmünü taşıyacak bir anayasa yapabilmek. Bu millet hakikaten bunu hak ediyor, buna inanıyoruz. Şimdiye kadar hiçbir anayasamızda bunu göremedik ve bu anayasaya, bu milletin tapusu hükmünde olacak bu anayasaya bizlerin imza atacağı kanaatindeyim ve hatta, eminlik derecesinde eminim. Milletimize bunu hediye edeceğiz.

Hepinize saygı ve hürmet sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Murat Bey, buyurun.

17.- Ankara Milletvekili Murat Alparlan'ın, özgeçmiş ve yeni çalışma döneminin hayırlı olmasını dilediğine ilişkin açıklaması

MURAT ALPARSLAN (Ankara) – Sayın Başkanım, çok değerli milletvekili arkadaşlarım; hepinize saygılarımı sunuyorum.

1974 Çorum doğumluyum. 1995 Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi mezunuyum. Yirmi yıla yakın Ankara'da serbest avukatlık yaptım. Üç yıl Gazi Üniversitesinde öğretim görevlisi olarak kamuda çalıştım. Siyasete AK PARTİ ile başladım, parti kuruluşunda Genel Merkez Gençlik Kolları Kurucu Teşkilat Başkanı olarak görev aldım, sonrasında farklı kademelerde il yönetiminde bulunduktan sonra beş yılı aşkın süre de AK PARTİ Ankara İl Başkanı olarak görev yaptım. 25'inci ve 26'ncı Dönem Ankara Milletvekiliyim.

Gelinen nokta itibarıyla büyük bir ülke, güçlü bir devlet olma yolunda bir gereklilik olan ve halkın da kamuoyunun da haklı bir beklentisi hâline gelen yeni bir anayasanın yapılması hususunda temsil kabiliyeti ve yüzdesi oldukça fazla olan bu Meclisin bunu başarabileceğine ve buna da Komisyonumuz olarak ciddi bir katkıyı sunacağımızı ve bu konuda samimiyetle çalışacağımızı ümit ediyor, hepinizi tekrar saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Cengiz Bey, buyurun.

18.- Aksaray Milletvekili Cengiz Aydoğdu'nun, özgeçmiş ve yeni çalışma döneminin hayırlı olmasını dilediğine ilişkin açıklaması

CENGİZ AYDOĞDU (Aksaray) – Sayın Başkanım, kıymetli arkadaşlar; herkesi saygıyla selamlıyorum.

1958 Aksaray doğumluyum. Ankara Siyasal Bilgiler Fakültesi mezunuyum. Türkiye'nin çeşitli yerlerinde kaymakamlıklar, valilikler ve bir ara da merkezde genel müdürlük görevlerinde bulundum.

Komisyonumuza başarılar diliyorum, herkese hürmet arz ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Erol Bey, buyurun.

19.- Mardin Milletvekili Erol Dora'nın, özgeçmiş ve yeni çalışma döneminin hayırlı olmasını dilediğine ilişkin açıklaması

EROL DORA (Mardin) – Sayın Başkan, ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

1964'te Şırnak'a bağlı Silopi ilçesinin Hesana köyünde doğdum. İlk, orta ve lise öğrenimimi İstanbul'da tamamladım. 1989 Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesinden mezun oldum.

Benim de bütün temennim, başta Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'ni ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ni dikkate alan, Türkiye'nin kültürel yapısını, çoğulcu yapısını baz alan, başta kuvvetler ayrılığı, özgürlükçü bir laiklik, evrensel inanç özgürlüğünü gerçekleştirebilecek ve bütün Türkiye'deki kültürel yapıları kucaklayacak yeni bir anayasanın yapılmasıyla Türkiye'nin gerçek anlamda çağdaş bir cumhuriyete evrilmesi yönünde emek sarf edeceğimizi umuyorum. Bugün işte Türkiye'de de gördüğümüz gibi, başta Kürt sorunu olmak üzere, demokrasi sorununu, farklı inançsal grupların sorunlarını giderebilecek ve bütün vatandaşlarımızı kucaklayabilecek, herkesi bu ülkede gönüllü bir vatandaş yapacak yeni bir anayasanın yapılmasını temenni ediyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Haydar Bey, buyurun.

20.- İstanbul Milletvekili Haydar Ali Yıldız'ın, özgeçmiş ve yeni çalışma döneminin hayırlı olmasını dilediğine ilişkin açıklaması

HAYDAR ALİ YILDIZ (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; 1971 Rize Güneysu doğumluyum. İstanbul Hukuk Fakültesi mezunuyum. Serbest avukatlık görevi yaptım. AK PARTİ'de siyasete başladım, Beyoğlu İlçe Başkanlığı, daha sonra İstanbul İl Yönetim Kurulu Üyeliği, İl Başkan Yardımcılığı, İl Başkan Vekilliği görevlerinde bulundum. 2012 referandumu, 2011 milletvekili ve 2014 yerel seçimlerini Seçim Koordinasyon Merkezi Başkanı olarak idare etmişim. Daha sonra, Sayın Cumhurbaşkanımızın İstanbul seçim kampanyasını yine Seçim

Koordinasyon Merkezi Başkanı olarak idare etmek görevi bize verilmişti. 25'inci Dönem Milletvekili olarak ve 26'ncı Dönem Milletvekili olarak şu anda seçilmiş bulunmaktayım. Temelleri Fatih Sultan Mehmet tarafından atılan dünyanın en eski okçuluk kulübünü, spor kulübünü de içinde barındıran Kasımpaşa'da Okçular Vakfının da Mütevelli Heyet Başkanlığını ve Vakıf Başkanlığını yürütüyorum.

Komisyonumuzun milletimiz için, devletimiz için hayırlı hizmetlere, yeni bir anayasaya vesile olmasını yüce Allah'tan niyaz ediyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

İsmail Bey, buyurun.

21.- Bursa Milletvekili İsmail Aydın'ın, özgeçmiş ve yeni çalışma döneminin hayırlı olmasını dilediğine ilişkin açıklaması

İSMAİL AYDIN (Bursa) – Sayın Başkanım, kıymetli arkadaşlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

1971 Bursa İznik doğumluyum. 24'üncü Dönemde Anayasa Komisyonunda da görev aldım, Anayasa, Dilekçe ve Millî Savunma Komisyonlarında görev aldım. 1996 İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi mezunuyum ve Bursa Barosunda kayıtlı serbest avukat olarak görev aldım bugüne kadar.

Geçtiğimiz dönemde maalesef Uzlaşma Komisyonunda bir netice alamadık ama öyle temenni ediyorum ki bu dönemde özellikle Komisyonumuzdan milletimizin beklentisi olan katılımcı, sivil, demokratik ve toplumun her kesimini içine alan, yansıtan bir anayasa beklentisini umarım bu Komisyonumuz gerçekleştirir.

Bu vesileyle Komisyonumuzun ikinci toplantısında bu Komisyonunda bu dönem, yeni farklılıkları ortaya koyan kıymetli Başkanımıza teşekkür ediyorum ve çalışmalarında başarılar diliyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim İsmail Bey.

Zekeriya Bey, buyurun.

22.- Bursa Milletvekili Zekeriya Birkan'ın, özgeçmiş ve yeni çalışma döneminin hayırlı olmasını dilediğine ilişkin açıklaması

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – Değerli hocam, Değerli Başkanım, çok değerli Komisyon üyeleri; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Çoğumuz avukat olduğu için ben de meslektaşlarımın beyanlarına aynen katılıyorum. Darbenin kötülendiği, darbecilerin yarım yamalak da olsa yargılandığı, hepimizin bu konuda hemfikir olduğu bir ülkede maalesef otuz altı yıldır darbecilerin dayatmış olduğu bir Anayasa'yla idare ediliyor. Bu anlamda da açık birçok yasanın Anayasa'nın önüne geçtiği bir dönem yaşıyoruz. Ben inanıyorum ki inşallah, bu dönemde hepimizin içine sinecek olan bir anayasayı hep birlikte hayata geçiririz.

Ben 1967 Trabzon Çaykara doğumluyum. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Akademisini 3'üncü sınıftan bıraktım, arkasından da İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesini bitirdim. 1992 yılından beri Bursa'da serbest avukat olarak çalışıyorum. Uzun yıllardır birçok siyasi partide görev aldım. Görev aldığım bazı partiler kapatıldı. Sivil toplumun birçok kuruluşunda görev yaptım, baronun birçok komisyonunda bulundum, aynı zamanda da 25'inci Dönem Bursa Barosu Başkanlığı görevinde bulundum. 25'inci ve 26'ncı Dönem Bursa Milletvekiliyim.

İnşallah, hep birlikte yeni bir anayasayı hayata geçiririz.

Hepinize saygılarımı, sevgilerimi sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Muhammet Emin Bey, buyurun.

23.- Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu'nun, özgeçmiş ve yeni çalışma döneminin hayırlı olmasını dilediğine ilişkin açıklaması

MUHAMMET EMİN AKBAŞIOĞLU (Çankırı) – Sayın Başkanım, çok değerli milletvekili arkadaşlarım; 1968 İstanbul doğumluyum. 25 ve 26'ncı Dönem Çankırı Milletvekili olarak Meclisteyim. Komisyonun Kâtip Üyesi olarak şu anda inşallah, görev ifa edeceğim. İlk, orta ve lise tahsilimi İstanbul'da tamamladım. Daha sonra, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinden mezun oldum. Aynı zamanda, halkla ilişkiler bölümü mezunuyum. Avukatım. İstanbul'da Gaziosmanpaşa Belediyesinde Müfettiş ve Özel Kalem Müdürü olarak görev yaptım. Daha sonra, Adalet Bakanlığı Adli Tıp Kurumu Başkanlığında Hukuk Müşaviri, Birinci Hukuk Müşaviri ve Başkan Yardımcısı olarak görev ifa ettim. Çeşitli sivil toplum kuruluşlarının yönetimlerinde milletimizin hizmetinde bulunduk. İnşallah, ben de burada değerli arkadaşlarımızın temennilerine iştirak ederek milletimizin hem ruhuna hem bedenine uygun bir kıyafeti, güzel, rahat bir kıyafeti hep beraber ortaya koyarız. Milletimizin de insanlığın da hayırına olabilecek güzel bir anayasayı hep beraber inşa ve ihya ederiz diye temennimi bildirmek istiyorum.

Hepinize teşekkür ediyorum, saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Mehmet Bey...

24.- Afyonkarahisar Milletvekili Mehmet Parsak'ın, özgeçmiş ve yeni çalışma döneminin hayırlı olmasını dilediğine ilişkin açıklaması

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Anayasa Komisyonumuzun bu toplantısının hayırlara vesile olmasını niyaz ediyorum. Bu, gidiş gelişten dolayı da anlayışınıza, hoşgörünüze sığınıyorum.

Ben 03/03/1979 Afyonkarahisar doğumluyum. İlk, orta, lise eğitimi Afyon'da tamamladım. Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesinden 2002 yılında mezun oldum. 2003 yılı itibarıyla Gazi Üniversitesinde yüksek lisans eğitimine başladım. Hâlen de kamu hukukunda doktora talebesiyim, ilim talep etmeye devam ediyorum. Serbest avukatlık yaptım 2003 yılından itibaren Ankara Barosuna bağlı olarak. Eğitim hayatımın her aşamasında Ülkü Ocaklarımız bünyesinde çeşitli görevler ifa ettim. Mesleğe atıldıktan sonra Türk Hukuk Enstitümüz bünyesinde çeşitli görevler ifa ettim. 2011 yılında kurulmuş olan Anayasa Uzlaşma Komisyonunda Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına teknik danışman olarak görev yaptım. 2012 yılından beri de Milliyetçi Hareket Partisi Merkez Yönetim Kurulu üyesi olarak aynı zamanda görev yapıyorum.

Anayasa Komisyonumuzda, benim bulunamadığım aşamalarında da takip ettiğim kadarıyla herkesin Anayasa'nın yenilenmesiyle ilgili bir temennisi olduğunu tespit ettim, bunu biliyoruz. Ve bu noktada, 1982 Anayasası'nın ortaya çıktığı süreçten yani 12 Eylül 1980 ihtilalinden en fazla gadre uğramış bir hareket olarak Milliyetçi Hareket Partisi, başlangıcından beri 1982 Anayasası'nın eksik, aksayan ne yönü varsa bunların düzenlenmesi, değiştirilmesi, yenilenmesiyle ilgili samimiyetle ve iyi niyetle gayrette bulunmuştur. İktidar ortağı olduğu dönemde Anayasa'da ciddi değişikliklerin yapılmasını öncü olarak hayata geçirmiştir. Keza, 2011 ile 2013 yılları arasında faaliyet gösteren Anayasa Uzlaşma Komisyonunda da yapıcı bir tutum sergilemiştir bu noktada. Milliyetçi Hareket Partimizin bu noktadaki tutumu istikrarlı bir şekilde böyledir ve böyle de devam edecektir. Ancak, Anayasa'yı değiştirmek bahanesiyle Anayasa'mızın ilk dört maddesinde, bununla bağlantılı olarak bugün 42'nci maddesinde, 66'ncı maddesinde, 123 ila 127'nci maddeleri arasında ifadesini bulan, bizim kırmızı çizgiler olarak ifade ettiğimiz hususları yani birliğimiz, bütünlüğümüz, devletimizin üniter yapısı ve millî birliğimize yönelik tutumlarla ilgili maddelerde herhangi bir değişiklik, hatta bunlarla ilgili bir tartışma da olmaksızın Anayasa'mızda eksik, aksayan ne yönü varsa bunların değiştirilmesi gerektiğine biz de Milliyetçi Hareket Partisi olarak taraftarız. Bundan önce, geçen, ilk toplantımızda da ifade etmişim: Siyasi parti liderlerimizin Anayasa'nın değiştirilmesi meselesiyle ilgili zaman zaman birbirini de teyit eden kimi yaklaşımları var 26'nci Dönemin başlangıcından bu yana da. Dolayısıyla, bu Anayasa'yı yenileme çalışmasını Anayasa Komisyonu mu yapacak, yoksa bununla ilgili 24'üncü Dönemde olduğu gibi ayrı bir komisyon kurulup gene bir eşit temsil esasına dayalı, bir oy birliği esasına dayalı yani tam bir mutabakatı, tam bir uzlaşmayı ortaya koyabilecek mahiyette bir perspektif mi benimsenecek, bu henüz belli değil. Fakat bu yönde bir çalışma olmayıp da anayasa çalışmaları Komisyonumuz etrafında şekillenirse biz biraz önce ifade ettiğim öz etrafında çalışmalara gayet olumlu katkılar sunacağımızı ifade etmek istiyorum.

Anayasa Komisyonumuzun çalışmalarının şimdiden aziz milletimiz için hayırlara vesile olmasını Cenab-ı Allah'tan niyaz ediyorum, hepimize teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

IV.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARINI

1.- Komisyon Başkanı Mustafa Şentop'un, özgeçmiş ve yeni çalışma döneminin hayırlı olmasını dilediğine ilişkin açıklaması

BAŞKAN - Ben de kendimi kısaca tanıtayım: 6 Ağustos 1968 Tekirdağ doğumluyum. Aslen Rumeli muhaciri bir ailenin çocuğuyum, 1926'da Tekirdağ'a yerleşmişler, eski Yugoslavya muhaciri. Tekirdağ'da, ilk, orta, lise Tekirdağ İmam Hatip Lisesi mezunuyum, 1986. 1986-1987'de Boğaziçi Üniversitesi Siyaset Bilimini kazandım, orada bir yıl okudum. 1987'de İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi, 1991 İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi mezunuyum. 1993'te Marmara Üniversitesinde akademisyen olarak başladım, daha sonra 2011 seçimleri öncesinde -mart ayı içerisindeydi istifalar, o zaman yeni profesör olmuşum, atanmışım- istifa ettim. 24, 25, 26'nci Dönem İstanbul Milletvekiliyim.

Öğrencilik yıllarında da o zamanlar 1980'li yılların sonlarında partilerin 82 Anayasası'na göre gençlik ve kadın kolları kurması yasaktı. 1995 değişikliğiyle, Anayasa değişikliğiyle Siyasi Partiler Kanunu'na da eklendi, girdi. O zamanlar Cumhurbaşkanımız İstanbul İl Başkanıyken biz de fiilen öğrenci hareketi, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi ağırlıklı olmak üzere, gençlik kolları gibi faaliyet gösteriyorduk. Bir dergi çıkardık 1988-1991 yılları arasında, hukuk dergisi, "Teklif" dergisi. Ben onun yayın yönetmeniydim, 10 bin civarında satan bir dergiydi o yıllarda. Üniversite yıllarında da akademisyen olarak, yazarak, konuşarak siyasetle de ilgilendim ama resmî olarak 2011 seçimleri öncesinde, 24'üncü Dönem seçimleri öncesinde siyasete girdim. İngilizce, Arapça biliyorum. Evliyim, 4 çocuğum var; 2 kızım, 2 oğlum var. Daha detaylı olarak tanışacağız.

Bu dönemin ve Komisyon çalışmalarımızın hayırlı olmasını ben de Cenab-ı Hakk'tan niyaz ediyorum. Güzel çalışmalar yapacağız inşallah. Bu dönemin çok ağır yükü var her bakımdan, Komisyonumuz bu konuda öncülük yapacaktır, bunu ümit ediyorum.

Çok teşekkür ediyorum.

Şimdi, basına açık kısmını kapatalım, bizim konuşacağımız bazı hususlar var. Yani çok da öyle gizli bir gündemimiz yok da, basını ilgilendirmeyen kısmı bu en azından.

Değerli arkadaşlar, benim, sunuşlar kısmında üç husus var size arz edeceğim. Bunlardan biri, tabii, İç Tüzük'ün 35'inci maddesine göre bizim Komisyonumuz Genel Kurulun çalışma süreleri içerisinde çalışabiliyor normalde, bu konuda Başkanlık Divanının ayrı bir karar vermesi lazım. Biz bunun için başvurduk çünkü aksi hâlde, biz Genel Kurulun çalışma süreleri dışında herhangi bir şekilde toplantı yaparsak buradaki arkadaşlar yok yazılıyorlar Meclisteki yoklamada. Bu

bakımdan usulen, zaten böyle bir prosedür daha önce de hep uygulandığı için Başkanlık Divanına yazı yazdık, Genel Kurulun çalışma süreleri dışında da gerek Anayasa Komisyonu gerekse Karma Komisyon olarak çalışabilmemiz için izin verilmesine dair bir talebimiz oldu. Bunu, önce, arz etmek istiyorum.

İkincisi, tabii, malumunuz Anayasa Komisyonu aynı zamanda Karma Komisyonun da bir kısmını teşkil ediyor, Adalet Komisyonu ile Anayasa Komisyonu birlikte ve Karma Komisyonun da Divanı, yönetimi, Anayasa Komisyonunun Divanı olmuş oluyor. Bu bakımdan, dokunulmazlık dosyalarıyla ilgili bütün evrak, dosyalar bizim Komisyonumuza havale ediliyor Meclis Başkanlığı tarafından.

Bugün -dün itibarıyla aldık- 330 tezkere, dosya var, Karma Komisyona havalesi yapıldı. Bunlardan 11 tanesi 26'ncı Yasama Dönemine ait, diğerleri, geri kalanı önceki dönemlerden yenilenmek suretiyle buraya intikal ettirilen dosyalar. Bunlar da 310 dosya, 63 klasör, bir kısmı için ayrıca dosya tanzim edilmemiş, klasör olarak gönderilmiş Adalet Bakanlığı, Başbakanlık tarafından. Bu konudaki tabloyu da bunların tasnifiyle ilgili çalışmayı arkadaşlarımız yürütüyorlar.

Üçüncü husus da tabii, Komisyon yeni başlıyor, dönem yeni başlıyor ama Komisyonumuza önceki dönemlerden intikal eden bazı kanun hükmünde kararnameler, Cumhurbaşkanlığı tarafından tekrar görüşülmesi için gönderilen kanunlar var. Biz -Mithat Hocam da muhtemelen onu yapıyordu- derslerde anayasa hukukuyla ilgili bir şey anlatırken... Kanun hükmünde kararnameleri biliyorsunuz, Resmî Gazete'de yayımlandığı gün Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunuluyor ama ne zaman görüşüleceğine dair bir hüküm sevk edilmemiş. Dolayısıyla, 1980'li yılların başlarından beri, 1984... Şu ana kadar -1987 var galiba elimizde- 1987'den bu yana kanun hükmünde kararnameler var. Bunlar komisyona da tabii, Meclis Başkanlığı tarafından sevk edilmiş ama görüşülmemiş. Bunların önemli bir kısmında da birçok esaslı değişiklikler yapılmış daha sonra kanunlarca. Elimizde, bu anlamda, toplam 30 tane kanun hükmünde kararname var. Yine, Cumhurbaşkanlığı tarafından tekrar görüşülmek üzere önceki dönemlerden 22 kanun var, Meclise gönderilmiş. Bu dönem itibarıyla da bizim Komisyonumuza gelen tasarı yok, 8 tane yeni teklif var.

Tabii, biliyorsunuz, komisyonlarda -biraz sonra detaylı bilgi de verecek Haluk Bey- esas komisyon, tali komisyon ayrımı var. Bunlar 30 kanun hükmünde kararname, 22 Cumhurbaşkanınca iade edilen kanun ve 8 tane yeni teklif, toplam olarak 60; bunun 8'inde biz esas komisyonuz, 22'sinde de tali komisyonuz. Bunlarla ilgili de bir çalışma hazırlıyoruz. Bunları size arz edeceğiz.

Benim genel çerçeve olarak şu anda başlıklar hâlinde sunacağım hususlar bunlar.

Abdul Haluk Bey size Komisyonun daha önceki çalışmalarıyla ilgili genel bilgiler de verecek, uygulamalarla ilgili bilgiler de verecek, akabinde de yemek yemeye gideceğiz. Bülent Bey gelmeyecek yemeğe, değil mi?

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Sayın Başkanım, kusura bakmayın, yemek yemeye gelmeyi de çok isterdim. Aslında toplantıdan ayrılıp gitmeyi de çok uygun bulmuyorum ama Merkez Yönetim Kurulu toplantımız var, mazeretimizi de bildirmiştim. Bu nedenle, sizlere bundan sonraki bölümde ayrıca müsaadenizle teşekkür ediyorum tekrar. Önümüzdeki dönemde çalışmalara devam edeceğiz.

BAŞKAN – İnşallah.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Yalnız, hem Mithat Hocama hem size bir şey diyeceğim: Okulda anlattıklarınız buralarda hiç olmuyor Hocam, bize yanlış anlatmışsınız.

BAŞKAN – İşte, bakalım diye geldik buraya, ne var ne yok.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Bu Adalet Komisyonunda da öyleydi yani okulda anlattığınız gibi olmuyor Hocam, bir daha, değiştirin biraz anlatma şeklinizi.

Saygılar.

BAŞKAN – İyi günler, kolay gelsin.

Haluk Bey, buyurun.

YASAMA UZMANI HALUK KURNAZ – Öncelikle hazırunu saygıyla selamlıyorum.

(Komisyon görevlileri kendilerini tanıttılar)

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Haluk Bey, buyurun.

III.- SUNUMLAR

1.- Yasama Uzmanı A. Haluk Kurnaz'ın komisyonlarda kanun yapım süreci ve Anayasa Komisyonu hakkında sunumu

YASAMA UZMANI A. HALUK KURNAZ – Öncelikle “Komisyonlarda Kanun Yapım Süreci ve Anayasa Komisyonu” konulu 29 slaytlık bir çalışma yaptık. Bu çalışmanın hem kısa şeylerini dosyalara koyduk, “CD”ler içerisine de aktardık ama ben kısaca hızlı geçip... Sorular olursa daha hızlı şey yapabiliriz. Zamanınızı fazla almak istemiyorum.

BAŞKAN – Slayt olarak da var, bilgi notu olarak da var dosyalarımızda.

YASAMA UZMANI HALUK KURNAZ – Dosyalarınıza koyduk bunu.

Öncelikle, komisyonlar, uzmanlıkları dikkate alınarak seçilen belli sayıda milletvekilinden oluşan ve Genel Kurulda görüşülecek metinleri olgunlaştıran kurullardır. Bu anlamda, komisyon türleri açısından 3 sınıflandırma yapılmaktadır.

Bir, Anayasa gereği kurulan komisyonlar var. Bunlar Plan ve Bütçe ve Meclis Soruşturması Komisyonu. İkincisi, kanunlarla kurulan komisyonlar var; KİT Komisyonu, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, KEFEK, Avrupa Birliği Komisyonu gibi komisyonlar. Üçüncüsü, İç Tüzük gereği kurulan komisyonlar; Anayasa, Adalet, Dilekçe gibi komisyonlar.

Diğer bir türü, süreklilik açısından daimî komisyonlar var, geçici komisyonlar var. “Daimî komisyonlar” dediğimiz, Meclis yasama yılı başında kurulur, seçimi yapılır, seçimin sonuna kadar devam eder. Bir de geçici “Medis araştırma komisyonları” dediğimiz komisyonlar var. Orada daimi komisyonlar da iki tür şekilde örgütlenmiş. Bir, yürütme karşılığı gelen bakanlıklara denk gelecek şekilde kurulan komisyonlar var. İkincisi de yürütmede dengi olan herhangi bir bakanlık olmamakla birlikte yasamanın kendi içerisinde kendi fonksiyonundan doğan komisyonlar var. Hükümeti esas alarak kurulan komisyonlara örnek olarak verebileceğimiz, işte, Adalet Komisyonu, Millî Eğitim Komisyonu, Sağlık Komisyonu gibi komisyonlar. Diğer komisyon türlerine giren komisyonlarda da Anayasa Komisyonu, Güvenlik ve İstihbarat Komisyonu gibi, bu tür bir ayırım var.

Diğeri de işlevleri açısından baktığımız -üçüncü kategoride- yasama faaliyeti, sadece kanun tasarı ve teklifi görüşen komisyonlar var; Adalet Komisyonu, Anayasa Komisyonu, Sağlık Komisyonu gibi. Bir de yasama dışı denetim faaliyetlerini yerine getiren komisyonlar var. Geçmiş dönemde İsmail Bey’le bir komisyonda birlikte çalıştık. İşte, KİT Komisyonu, kanunla kurulmuş, sadece denetim faaliyeti yerine getiren bir komisyon; İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, KEFEK (Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu), Dilekçe Komisyonu gibi komisyonlarımız var.

İç Tüzük’e baktığımızda 18 komisyon olduğunu görüyoruz. Orada da -şöyle, slaytta da görüldüğü gibi- Anayasa Komisyonunun en başa yazıldığını görüyoruz. Dolayısıyla, burada İç Tüzük koyucunun aslında Anayasa Komisyonuna verdiği önemi ifade ediyor. Çünkü, burada alfabetik bir sıra yok. Ancak, daha sonra gelen değişiklikler en sona eklenmiş, onu da belirtelim.

Burada bir komisyondan bahsediyor, “TBMM Hesaplarını İnceleme Komisyonu” diye bir komisyon. İç Tüzük’ün 20’nci maddesinde olmasına rağmen 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu çıktıktan sonra bunun işlevi tamamen sona erdiği için şu an fiiliyatta böyle bir komisyon seçimi yok yani İç Tüzük’te olmasına rağmen yok.

Anayasa Komisyonuna geldiğimizde, Türkiye parlamento tarihinde anayasayla ilgili konuları görüşmek üzere özel olarak “anayasa” adı altında yani “Teşkilat-ı Esasiye Encümeni” adı altında, ilk defa 2 Mayıs 1927 Dâhilî Nizamname’sinde bu ismin geçtiğini görüyoruz. Daha önceki, Osmanlı’nın hem anayasa hem iç tüzük metinlerinde “Teşkilat-ı Esasiye Encümeni” adı altında bir komisyon yok. Ancak gerek duyulduğunda, geçici olarak, muvakkat dediğimiz bir şekilde kurulduğunu görüyoruz. 5 Mart 1973 tarihli, şu anki İç Tüzük’ümüz, burada, 20’nci maddede, İç Tüzük’ün gerekçesinde, Anayasa Komisyonu madde gerekçesinde hangi işleri yapabileceğine ilişkin -slaytta da görüldüğü gibi- “Anayasanın değiştirilmesi hakkındaki kanun tekliflerini, yasama medislerinin -tabii, o dönem iki meclis olduğu için ‘yasama medislerinin’ diye geçiyor- seçimi, faaliyetleri ve karşılıklılık ilkeleri, üyelerin statü ve hakları, kanun tasarı ve teklifleri, Millet Meclisi İçtüzüğü hakkındaki teklifleri, Bakanlar Kurulu, Başbakanlık kuruluş ve çalışma usulleri hakkındaki kanun tasarı ve teklifleri, siyasi partilerin statüsüyle ilgili kanun tasarı ve teklifleri, anayasa konularıyla ilgili diğer kanun tasarı ve tekliflerini ve Millet Meclisinin faaliyetlerini ve görevlerinin yerine getirilmesiyle ilgili olarak Başkanlık ve Genel Kurulda yapılacak görüş işlerini incelemek” olarak ifade edilmiştir.

Buradan da anlaşılıyor ki Anayasa Komisyonunun görev sahasında anayasa ve anayasayla bağlantılı konular olduğunu görüyoruz. Burada, komisyonun oluşumuna baktığımızda, komisyonlarda üye sayıları da üç şekilde belirleniyor: Ya Anayasa doğrudan kendisi bir komisyonun kaç üyeden oluşacağını belirtmiş -Plan ve Bütçe Komisyonu gibi- veya bir kanunda bu üye sayılarının ne olacağı belirtilmiş -KİT Komisyonu 35 üyeden oluşacağı belirtilmiş- veya bir üye sayısı belirtilmemiş, İç Tüzük’e bırakmış, Meclis Başkanının tespiti ve danışma kurullarının önerisi üzerine Genel Kurulca kaç üye olacağını belirttiği Komisyonlar var, biz o gruba giriyoruz. Şu anki üye sayımız 26, bu Meclis Başkanlığının tespiti, Danışma Kurulunun önerisi ve Genel Kurulun kararıyla olgunlaşmış bir durum.

Burada ikinci husus olarak aday gösterme konusu var. Siyasî parti grupları güçleri oranında kendilerine düşen üyelik sayısı kadar üye bildiriyorlar. Üye seçimi de -dediğim şekilde, biraz önce ifade etmeye çalıştım- partilerin bildirmesi üzerine Genel Kurulca yapılmaktadır. Burada Parlamento üyeleri açısından hiçbir komisyona üye olamayacak kişiler vardır. Yani milletvekili olmasına rağmen hiçbir komisyona üye olamayacak iki grup var: Bir, Bakanlar Kurulu üyeleri, iki Meclis Başkanlık Divanı üyeleri. Bunlar hiçbir komisyona üye olamayanlar kategorisine giriyor. İkincisi de, sadece tek bir komisyona üye olma hâli var, Plan ve Bütçe Komisyonu ve Dilekçe Komisyonuna üye olan kişiler başka herhangi bir ihtisas komisyonuna üye olamıyorlar, fakat uygulamada şöyle bir esneklik söz konusu: Bu iki komisyona üye olan kişiler, daimî komisyona üye olamıyorlar ancak geçici komisyona, bir Medis araştırma komisyonu olduğunda buralara üye olabiliyorlar, yani bu teamülle gelişmiş bir husus artık. Teamülle ilgili de eski üstatlarımızdan, Meclis çalışanlarından edindiğimiz bilgiyle, işte, 4 tane uygulama olduğunda artık biz bunu teamül olarak kabul ediyoruz gibi bir prensip var. Bu prensip çerçevesinde artık araştırma komisyonlarına üye olabiliyorlar.

Seçim dönemi kısmını da ikiye ayırıyoruz: İlk devre ve ikinci devre. İlk devre seçilenler iki yıl, ikinci devre seçilenler ise seçim yenileninceye kadar veya seçim kararı alınıncaya kadar devam ediyor. Burada komisyon başkanlarımızın listesini çıkardık. Biraz önce ifade ettim, ilk Anayasa Komisyonu Dâhilî Nizamname’de yer alıyor. Ancak komisyon başkanlığını seçiminin Meclisin açılmasıyla birlikte olduğunu görüyoruz. Burada bir çalışma yapılmış 1991 yılında, o kitaptan edindiğimiz bilgiler çerçevesinde Meclisin açıldığı ilk günden itibaren bir komisyon başkanı tayin edildiğini görüyoruz. Bu da Meclisin Anayasa Komisyonuna verdiği önem.

Burada Komisyon üyelerimize baktığımızda, işte, AK PARTİ'nin 15 üye, CHP'nin 6, HDP'nin 3, MHP'nin de 2 üyeyle temsil edildiğini görüyoruz. Üyelerin mesleğine baktığımızda, 24 tane hukukçu, 1 tane gazeteci, 1 tanesi yönetici vali olmak üzere 26 üyeden oluşuyor. Yaş ortalamamız da geçen komisyonlara oranla çok iyi durumda; 46,5 yaş ortalaması var.

BAŞKAN – Kırk altı buçuk...

YASAMA UZMANI A. HALUK KURNAZ – Kırk altı buçuk.

Partilerin temsil oranına da baktığımızda, burada, AK PARTİ'nin yüzde 57, CHP'nin yüzde 24, HDP'nin yüzde 10, MHP'nin yüzde 7 -küsuratları söylemiyorum- temsil oranına sahip olduğunu görüyoruz.

Burada bundan sonraki süreçte en çok başımıza gelecek üye değişiklikleri konusu var. Belki bizim için söz konusu olmayabilir ama başka komisyonlarda komisyon üyesi sona erme hallerini derledik. Milletvekilliğinin düşmesi, yetersizliği, ölümü, siyasi parti grubundan istifa etmesi, uzaklaştırılması, ihraç edilmesi...

REŞAT PETEK (Burdur) – Yetersizliğin şeyi ne?

YASAMA UZMANI A. HALUK KURNAZ – Seçilme yeterliliğini kaybediyor mesela, geçmişte Bahattin Şeker örneği var.

BAŞKAN – Seçilme yeterliliği...

YASAMA UZMANI A. HALUK KURNAZ – Seçilme yeterliliğini kaybediyor.

Başkanlık Divanı üyeliğine bir seçim söz konusu olursa olur veya bir Bakanlar Kurulu üyesi seçilirse. Geçmişte baktığımızda, özellikle Bakanlar Kurulu üyeliğine komisyonun çokça bakan verdiğini görebiliyoruz, o anlamda şanslı bir Komisyon. Komisyon üyeliğinden istifa, üye kendisi istifa ederse veya siyasi parti grubu oranının değişmesi durumunda da değişen oranlara göre siyasi parti grubu kendine düşen üyeliklerinden çekme yapmak zorunda. Siyasi parti milletvekili sayısının 20'nin altına düşmesi durumunda. Burada da bir husus var, bazı komisyonlar siyasi parti grubu olmasa da temsil edilebiliyor ancak bu İç Tüzük'te kurulan Komisyonlarda komisyonların temsil edilmesinin şartı bir siyasi parti grubunun olma zorunluluğu var. İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, Plan ve Bütçe Komisyonu gibi kanunla kurulan birkaç komisyonda bağımsız üyeler veya siyasi parti grubu kurma hakkına sahip olmayanların -mesela 19 milletvekili olan-partilerin de buralarda temsil edildiğini görebiliyoruz. Veya yeni bir hükümet kuruldu, hükümet değişikliğinde, eğer hükümet isterse on gün içerisinde komisyon seçimini yenileyebiliyor, böyle bir husus var. O dönemde de komisyon üyeliklerinin tamamı değişmiş oluyor.

Tasarı ve tekliflerin komisyona havalesi kısmına geldiğimizde, burada esas ve tali olmak üzere ikili bir husus olduğunu söylüyoruz. Başkanımız da biraz önce ifade etti, burada konu, kapsam, amaç dikkate alınarak Meclis Başkanlığınca bir tasarı ve teklif komisyona esas olarak havale ediliyor. Burada havale edilecek esas komisyon mutlaka 1 komisyon olmak zorunda, yani 2 komisyonun esas komisyon olması söz konusu değil. Ancak tali komisyon sayısı 1'den fazla olabiliyor, yani bir tasarı ve teklifin içeriğine göre 1'den fazla tali komisyon olabiliyor, böyle bir husus var.

Komisyona esas olarak havale edilen bir işi, tasarı veya teklifi, komisyonun İç Tüzük'ün 37'nci maddesi gereğince, normal süre içerisinde -kırk beş gün içerisinde- görüşüp rapora bağlaması veya reddetmesi şeklinde iradesini ortaya koyması gerekir. Eğer iradesini ortaya koymaz, bu süre aşırsa, bu süre emredici bir süre değil, ilgili hükümet temsilcisi veya tasarı veya teklifin sahibi bunu doğrudan Genel Kurul gündemine alma önerisi getirme hakkı kazanıyor.

Burada komisyon toplantısı yapılırken arka tarafta nelere dikkat ediliyor? Burada dönem başlıklarıyla aldık -belki çok küçük, sığdıramadık- gündemin dağıtılma zamanı, genel kural, en az iki gün önceden komisyon üyelerinin haberdar edilmesi, ancak zorunlu bir durum varsa bu süre de kısaltılabilir. Toplantı yeri olarak komisyonlar Türkiye Büyük Millet Meclisinin kendine ayırdığı yerlerde toplanıyor. Eskiden, 24'üncü Dönemden önceki komisyon dönemlerinde her komisyonun kendine ait bir komisyon salonu vardı, ancak 24'ün sonundan başlayarak bütün komisyonların kullanabileceği ortak salonlar var. Önceden randevu olarak toplantı yerlerinin herhangi birinde toplantı yapılabiliyor. Biz de Anayasa Komisyonu olarak bu kattaki 2 komisyon salonunu kullanmaya çalışıyoruz. Çünkü en büyük 2 komisyon salonu bu katta. O da, çalışmalarımızın katılımı daha yüksek olduğu için, buranın üye sayısı fazla olduğundan biz buraları tercih ediyoruz.

Toplantının yönetimi konusunda yönetim tamamen komisyon başkanınca yerine getirilmekte. Eğer komisyon başkanı yoksa komisyon başkan vekili, onun da olmaması hâlinde komisyon sözcüsü tarafından yerine getirilmektedir.

Tutanak tutulması hususunda -biraz önce alınan karar çerçevesinde- komisyon çalışmalarında tam tutanak tutma prensibimiz var. Burada da alt komisyon ve diğer çalışmalarda hangisinde tutulacağına ilgili işin özelliğine ve önemine göre başkan karar verebiliyor.

Çağrı usulü hakkında genel kural komisyon başkanınca doğrudan komisyonlara toplantıya çağırılması usulü var. Ancak üye tam sayısının 1/3'ünün de belli bir konuda toplantıya çağrı yapma hakkı var.

Genel Kurul çalışma saatlerinde toplanması kuralı: Komisyonların kural olarak Genel Kurulun çalışma saatlerinde toplantı yapmama prensibi var ancak biraz önce başkanımızın ifade ettiği gibi, biz Meclis Başkanından da izin aldık, eğer gerekiyorsa Genel Kurul çalışma saatlerinde de komisyon çalışabilir.

BAŞKAN – Saatleri dışında da...

YASAMA UZMANI A. HALUK KURNAZ – Dışında da, pardon; içinde de dışında da, yani fark etmiyor artık. Burada şöyle bir husus var: Bu dönemde eğer bir hazırlık komisyonunda, Genel Kurulda, karma komisyonda bir milletvekili görevliyse biz sonucunda bütün gruplara ve Meclis Başkanına toplantının bitiminde yazılı olarak bildirimde bulunuyoruz. Bu milletvekilleri Genel Kurulda var sayılıyorlar, yok sayılmıyorlar, böyle bir şey var.

Komisyon toplantılarına davet edilecekler hususunda, genellikle Başbakan, bakanlıklar, Bakanlar Kurulu, meslek kuruluşları çağrılabilir. Burada da tamamen komisyon başkanının inisiyatifi var ancak üyelerimiz de toplantıya davet edilmesini istediği kişileri Başkanlığa önerme hakları var, böyle söyleyebilirim.

Komisyonlarda hükümetin temsili: Komisyonlarda Başbakan, bakan veya yüksek dereceli bir kamu görevlisi şeklinde Hükümetin temsil edilmesi gerekiyor. Komisyonun her türlü konuda uzman çağırıp bilgi alma yetkisi var.

“Kimler komisyon toplantılarına katılabilir?” kısmını da kısaca bahsedecek olursam, öncelikle Komisyon üyeleri - bunlar her hâlükârda bütün toplantılara katılma hakkına sahip- milletvekilleri, Başbakan, bakanlıklar ve komisyon başkanının daveti üzerine komisyona çağrılan kişiler katılabilir. Bunlar STK temsilcisi de olabilir, Hükümet temsilcisi de olabilir veya kendi başına uzmanlığı olan bir kişi de olabilir, burada tamamen komisyon başkanının davetiyle tanımlanan bir husus var.

“Kimler söz alabilir?” kısmına girdiğimizde, öncelikle, komisyon üyeleri söz alabilir, hükümet adına eğer Başbakan katılmışsa onlar söz alabilir. Burada ayrı bir durum var. Komisyon başkanı ve hükümet söz sırasına tabii değil ancak onun dışındaki gerek komisyon üyelerine olsun gerek dışarıdan gelen milletvekillerine olsun her hâlükârda istem sırasına göre söz verilir ve tamamen kime söz vereceği hususu, yetkisi komisyon başkanındadır. Biraz önce o tutanakta da belirttiğimiz gibi “Komisyon üyelerine tutanak gönderilir.” dediğimizde de, komisyon başkanının söz verdiği ve söz alarak konuşmaya başlayan kişinin tutanakları Tutanak Hizmetleri Başkanlığı çerçevesinde kendilerine gönderiliyor.

Diğer bir husus, komisyonlara devam zorunluluğuyla ilgili bir husus. Komisyon üyelerinin komisyon toplantılarına devam etme zorunluluğu var, bu İç Tüzük kuralı. Üst üste 3 komisyon toplantısına katılmayan veya bir yıl içerisinde 1/3 komisyon toplantılarına katılmayan sayın milletvekilleri mensup olduğu siyasi parti grubunca komisyon üyeliğinden çekilebiliyor. Yani bunun zorunluluğu yok, tamamen siyasi parti grubunun tasarrufunda olan bir husus.

Komisyon toplantı ve karar yeter sayılarıyla ilgili olarak da 2 hususumuz var, 2 temel prensibimiz var. Bir, seçimlerin yapıldığı komisyonlarda mutlaka üye tam sayısının salt çoğunluğunun hazır bulunması gerekiyor. İkincisi, biraz sonra anlatacağımız bazı önerge türlerinde var, burada bir husus var. Onun dışında komisyonlar genel kaide olarak üye tam sayısının 1/3' üyle toplanıyor ve hazır bulunanların salt çoğunluğuyla -bu kabul de olabilir, ret de olabilir- karar veriyor.

Komisyonların Meclis Genel Kurulu tatildeyken veya ara vermedeyken çalışıp çalışmayacağı hususuyla ilgili olarak, ancak Meclis Genel Kurulunda karar almış komisyonlar Meclis tatildeyken çalışabiliyor. Bizim Komisyonumuzun böyle genel bir kuralı yok, eğer Meclis Genel Kurulu tatil deyse biz de çalışmıyoruz. Ancak, denetim faaliyeti yerine getiren komisyonlar, işte Dilekçe Komisyonu, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu gibi komisyonlar, onlar Meclis Genel Kurulu çalışmadığı zamanlar da çalışma yapıyor; İsmail Bey ile komisyonda birlikte çalışmıştık, kendisi biliyor.

Bir de komisyonların kapalı oturum yapma gibi bir yetkisi var. Burada üyelerin üçte 1'inin teklifi üzerine komisyon karar alırsa kapalı oturum şeklinde de bir uygulaması olabiliyor. Kapalı oturum yapıldığında biz komisyon çalışanları, işte hükümet temsilcileri, eğer hükümetin hazır bulunması istenmiyorsa veya komisyon böyle bir karar aldıysa sadece komisyon üyelerinin çalışabileceği bir durum söz konusu oluyor. Burada kapalı oturumdan kasıt, artık burada konuşulan şeyleri sadece komisyon üyelerine açıyoruz -Meclis Genel Kurulunun bir benzeri gibi düşünebiliriz- bu tür tutanakları da biz o zaman milletvekillerimize, üçüncü kişilere açmıyoruz, komisyonun arşivinde saklamış oluyoruz. Ancak, yemin edebilenler ve sağırılar, bu şekilde hizmet vermek isteyen arkadaşlar varsa -uzun sürerse- bu tür hizmeti yerine getiriyorlar.

Kanun tasarı ve tekliflerinin görüşülme usulünden de kısaca bahsedecek olursam, komisyon öncelikle neye dikkat ediyor? Görüşmeye en erken başlangıç süresi var. Bir tasarı, teklif yada KHK -fark etmiyor- komisyona havale edildiğinde en erken kırk sekiz saat sonra görüşmesine başlanabiliyor. Bunun istisnası da, Meclis Başkanlık Divanında Danışma Kurulu eğer bir karar alabilirse bu kırk sekiz saate de uyulmayabiliyor ama genel kural kırk sekiz saat geçmeden bu işlerin görüşülmemesi. İşte, buna uygulamada “serinleme süresi” diyen hocalarımız da var.

İkinci husus, Anayasa'ya uygunluk denetimi. Bir komisyon Anayasa'ya uygunluk denetimini en başta yapıyor, Anayasa'ya uygun olduğunu düşünüyorsa devam ediyor, “Uygun değildir.” diyorsa tasarımı hiç görüşmeden reddetme şeyi var ama burada temel ilke komisyonun iradesi.

Birleştirerek görüşme usulü var. Komisyon gündeminde olan birden fazla tasarı ve teklif birleştirilerek tek metin hâline getirilebiliyor; yeri gelince daha ayrıntılı belki açıklama gerekebilir. Bir önerge verilmesi gerekiyor, önergeyi sadece komisyon üyesi milletvekilleri yapabiliyor, komisyon üyesi olmayan dışarıdan bir milletvekilinin böyle bir önerge verme, birleştirme gibi bir şeyi yok. Birleştirmede yetki tamamen komisyonda, komisyonun karar vermesi gerekiyor. Birleştirilenler, kanun tasarı ve teklifleri görüşme usulüyle ilgili sıra sayısı düzenlendiğinde birleştirilen bütün teklifler o sıra sayısının içerisinde yer alıyor.

Diğer bir husus, kanun tasarı ve tekliflerini bölme yasağı var. İşte, bir kanunu 10 teklif veya tasarıya bölüp görüşme yasağı var, böyle bir yasak var. İkincisi, komisyonların kendilerine havale edilen işler dışında başka iş görüşmemesi gibi bir prensip var ama belki bunu soru olursa daha ayrıntılı açmak gerekir, fazla zamanınızı almak istemiyorum.

Birleştirme örneği, geçmişte, 24'üncü Dönemde şöyle bir tasarı vardı, bu tasarıyla birlikte birleştirilen teklifleri derledik. İşte, Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Tasarısı çerçevesinde İstanbul Milletvekili Akif Hamzaçebi, Antalya Milletvekili Gürkut Acar, Ankara Milletvekili Aylin Nazlıca ve Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun teklifleri bu tasarinin içinde birleştirilip bu şekilde beşli bir sıra sayısı düzenlendi.

Burada tasarı ve tekliflerin görüşülme usulü var.

AKIN ÜSTÜNDAĞ (Muğla) – Affedersiniz Başkanım, çok özür diliyorum.

Saat 12.00’de bir toplantım var, müsaadenizi isteyecektim.

BAŞKAN – Tabii, buyurun.

YASAMA UZMANI A. HALUK KURNAZ – Öncelikle, tasarı ve teklifin tümü üzerinde görüşme açılır, tümü üzerinde görüşmeler sırasında bütün üyeler konuşabilir. Süre sınırlamasıyla ilgili kural olarak komisyonlarda süre sınırlamasıyla ilgili herhangi bir husus yok ancak geçmiş dönemlerde bir kanun tasarı veya teklifi üzerinde çokça, saatlerce konuşulduğu oldu, dolayısıyla komisyonların farklı uygulamaları var. Burada süre sınırlamasına ilişkin de komisyon gündemine hâkim olduğunda ve hakkın kötüye kullanılmaması ilkesini benimserse farklı uygulamalar getirebilir.

Burada kifayetimüzakere önergesi dediğimiz... Bir konu tamamen, yeterince olgunlaştı dendiğinde orada da bu konu, aynı şekilde madde olsun, tümü üzerindeki görüşmeler olsun yine komisyon kararıyla sonlandırılabilir.

Bir konu çok ayrıntılı bir düzenleme getiriyor veya farklı hususların birleştirilmesi gerektiği kanaatine varılırsa alt komisyon kurulabilir. İşte temel husus, gündeme hâkim olma ilkesi. Tamamen gündemine gelen bir tasarı ve teklifle ilgili komisyon her türlü işlem ve tasarrufla bulunma yetkisine sahiptir.

Burada tekririmüzakere önergesi dediğimiz bir işlem var, bu da çokça kullanılan, bazı temel kanunlarda kullanılan bir husustur. Burada da görüşülen bir madde diğer maddeler de görüşüldükten sonra tekrar bir görüşme ihtiyacı hissedilirse burada da nitelikli bir çoğunluk gerekiyor, önerenin kabul edilebilmesi için üye tam sayısının salt çoğunluğunun karar vermesi lazım. Diyelim ki, 1’inci maddeyi görüştük, 10’uncu maddeye geçtik, tekrar 1’inci maddeye dönmek istenirse herhangi bir komisyon üyesi burada bir önerge veriyor, bu önerenin kabul edilebilmesi için de üye tam sayısının salt çoğunluğu aranıyor. Burada da bir nitelikli çoğunluk aramış İç Tüzük. Daha çok, işlerin bir an önce sonuçlandırılması üzerine kurulduğu için İç Tüzük böyle bir husus var.

Tümü üzerinde görüşmeler bittikten sonra maddelere geçilmesi oylanıyor. Eğer ret şeklinde bir karar çıkarsa zaten toplantı sona ermiş oluyor, eğer maddelerine geçme niteliğinde bir çoğunluk çıkarsa komisyon burada maddeleri görüşmeye başlıyor.

Hangi tür işlemler yapılıyor diye böyle kısaca bir el gündemi hazırladık. İşte, toplantı açma, yeter sayısı, görülecek işin görüşülmesi, görüşmeye başlanması, tümü üzerindeki görüşmelerin yapılması, maddelerine geçilmesi, maddelerinin kabulü, en son tümünün oylanması şeklinde kısaca tanımlamaya çalıştığımız bir prosedür var bu şekilde.

Alt komisyon kurmayla ilgili olarak da burada da önemli bir husus var, biraz önce ifade etmeye çalıştım. Genellikle alt komisyon çalışma usulü İç Tüzük’te düzenlenmemiş yani alt komisyon müessesesi İç Tüzük’te yok ancak çok eski teamüller çerçevesinde -çok güçlü bir teamül var- komisyonun gündemine hâkim olma ilkesinden hareket ederek her zaman gündemdeki bir konuyu alt komisyona götürme yetkisi var. Burada da alt komisyonlar kurulurken genellikle bütün siyasi partilerin temsil edilmesine çok dikkat edilir ama zorunlu olarak, illa bütün siyasi partiler alt komisyonda da temsil edilecek diye bir husus yok. Genellikle o işin bir an önce çıkabileceği bir çerçevede kuruluyor. Komisyonun uygulamalarına baktığımızda 3’ten 9’a kadar değişen sayılarda üyeye alt komisyonun kurulduğunu görüyoruz. Çalışma usulünü tamamen kendisi belirliyor. Eğer isterse işin özelliğine göre tutanak tutulup tutulmayacağına da kendisi karar verebiliyor. Çalışma süresi olarak da iki husus var. Kurulurken, komisyon başkanının ifadesiyle, ne kadar süre içerisinde raporunu bitirmesi gerektiğini belirterek yapılabilir veya hiç belirtilmez, alt komisyonun kendisi çalışır, uygun bir süre içerisinde raporunu bitirebilir.

“Kimler toplantıya katılabilir?” hususuna değinecek olursak da aynen üst komisyona kimler katılabilirse alt komisyona da alt komisyon başkanının marifetiyle katılabilir. Yalnız burada bir husus var, alt komisyon başkanının yazışma yapıp yapamayacağı hususu var. Ancak, komisyon başkanı alt komisyonu kurarken “Alt komisyonun konusuyla sınırlı olmak üzere bütün yazışmaları yapabilirsiniz.” derse o zaman alt komisyon o çağrı metinlerinin tamamını kendisi yapabiliyor. Ancak bu istenmiyorsa, bu ifade edilmemişse gene çalışmalarını komisyon başkanı üzerinden yapıyor çünkü komisyona niyabeten burada faaliyet gösteriyor. Alt komisyonun çalışmaları neticesinde kabul ettiği bir metin ve yazdığı bir rapor oluyor, bu raporu Anayasa Komisyonu Başkanlığına hitaben yazıyor. Alt komisyon çalışmalarını üst komisyon olduğu gibi değerlendirebileceği gibi, hiç o çalışmalarını dikkate almadan, ilk metin üzerinden de gidebilir. Tamamen buradaki Genel Kurulun kararı çerçevesinde neticeleniyor.

Tasarı ve tekliflerin maddelerinin görüşülmesi hususu var. Maddeler ayrı ayrı görüşülüyor, maddeler üzerinde söz talepleri ve konuşma süreleri biraz önce bahsettiğimiz şekilde. Değişiklik önermeleri her madde üzerinde verilebiliyor. Orada da söz talepleri aynı şekilde süreye tabi değil ancak bir hakkın kötüye kullanılması durumunda sözü olabiliyor.

Resimde bir önerge koyduk, 5 maddeli bir teklif üzerinde verilen önerge sayılarını görüyorsunuz, 1.400 civarıydı yanlış hatırlamıyorsam. Bu durumda, o zaman Komisyon bir uygulama getirdi, işte, her milletvekilinin verebileceği önerge sayısı ve konuşacağı süre gibi bir sınırlama getirdi. Burada da her madde ayrı ayrı oylanıyor, önergeler ayrı ayrı oylanıyor. Önergeler de geliş sırasına göre işleme alınıyor, ayrırlık durumlarına göre oylatılıyor. Önce, verilen bütün önergelere sıra numarası veriliyor geliş sırasına göre, en aykırıdan başlanarak Komisyonca oylanıyor. Burada da gene tekririmüzakere var, kifayetimüzakere var. Bütün bu işler görüşüldükten sonra tümü üzerinde son oylama yapılıyor. Son oylaması yapılmayan komisyonunda işlem yarım kalmış demek oluyor.

Konuşma süreleriyle ilgili olarak da hem kendi Parlamentomuza hem dünya parlamentolarına baktığımızda sizin için derlediğimiz üçlü bir şey var. Burada konuşma süreleriyle ilgili olarak Amerika'da bir senatörün konuşma süresini koyduk, ikili Medis döneminde Cumhuriyet Senatosunda bir milletvekilinin konuşma süresi var.

BAŞKAN – Onları da söyleyeyim, kayda geçsin. Genel Kurulda en uzun konuşma 1972'de...

YASAMA UZMANI A. HALUK KURNAZ – CHP İstanbul Senatörü Fikret Gündoğan'a aittir, toplam 8 saat. 1970 yılında bir yasa tasarısının görüşülmesi sırasında ABD'nin Teksas Eyaleti'nden Senatör Bill Meier tam olarak 47 saat konuşmuş. Buranın şeyi de çok önemli -bilmiyorum, belki Komisyon'daki hocalarımız zaten biliyordur- köpek haklarının korunması ve köpeklerin yetiştirilmesiyle ilgili bir tasarıdır. Bu Senatörün de bir köpeği var, bundan etkileneceğini düşündüğü için böyle bir protesto şeklini seçmiş, tam 47 saat konuştuğunu, hatta arada rahatsızlandığını, doktorun geldiğini ben bir kongre ziyaretinde dinlemiştim, orada söylemişlerdi bize. Komisyonlarda da geçen dönem CHP Sakarya Milletvekili Engin Özkoç 4+4+4'te tam 12,5 saat konuştu, böyle bir rekor var.

BAŞKAN – Orada da doktor gelmiş miydi?

YASAMA UZMANI A. HALUK KURNAZ – Bilmiyorum Hocam, takip etmedim.

Değişik önerge türlerinden birkaç tane, nasıl yapılır diye bir slayta koyduk. Burada da metin üzerinde Komisyon üyelerimize kolaylık olsun diye, nasıl verilir -bu şekilde bir şeyle verilir- hangi maddeye ne yapılır... "Komisyon Başkanlığına hitaben" önerge hazırlanır.

Yeni madde ihdasıyla ilgili olarak da komisyonlara kanun teklif etme yasağı var, bunun tek bir istisnası vardı geçmişte, ölüm cezalarının infazına dair kanun tekliflerini Adalet Komisyonu yapıyordu ancak ölüm cezalarının infazı Anayasa'mızdan tamamen çıkarıldığı için artık bu İç Tüzük'te olmasına rağmen fiilî olarak kadük bir durum var. Dolayısıyla, komisyonların kanun teklif etme yasağı var.

Tasarı veya teklife uygun olan konu ancak tasarı veya teklife eklenebiliyor. Diyelim ki biz kamu denetçiliğiyle ilgili bir tasarımı görüşüyoruz, işte, doçentlerin ya da profesörlerin hakkıyla ilgili bir düzenlemeyi bizim içine almamız söz konusu değil. Ancak kamu denetçiliğiyle ilgili bir husus varsa yakın ilgisi nedeniyle dâhil edilebiliyor. Bu yasağa aykırı davrandığımızda Medis Başkanının raporumuzu bize iade ettiği oluyor, bazı komisyonlarda bu çokça söz konusu oluyor.

Bir de tasarı ve teklife uygun olmamakla birlikte daha bizim kendisine bir isim bulamadığımız ama uygulamada bazı torba yasa uygulamaları var, o kısımlara hiç girmiyoruz.

Komisyonun işe bağladığı bütün hususlarla ilgili olarak mutlaka bir rapor bağlaması ve bir karar yapması gerekiyor. Raporun yazılması: Komisyon başkanı nezaretinde, başkan, başkan vekili, sözcü ve bizim yaptığımız tasaklarla rapor ortaya çıkıyor. Burada muhalefet şerhiyle ilgili bir husus var. Muhalefet şerhi için de komisyon başkanının uygun göreceği bir süre, bu süre bir saat de olabilir, üç saat de olabilir, üç gün de olabilir, üç hafta da olabilir, işin özelliğine göre, tamamen komisyon başkanının toplantı bitmeden, tümü üzerindeki oylamayı yaptıktan sonra eğer muhalefet eden varsa "Muhalefet şerhinizi şu zamana kadar getirin." deme şeyi var. Eğer o süre içerisinde muhalefet şerhi gelmezse komisyon raporu burada görüşülen işler çerçevesinde karara bağlayıp sıra sayısına bağlanıyor. Slaytta bir sıra sayısı var, sıra sayısının özelliği de şu: Komisyon, Hükümet bütün çalışmalarını yani gerek milletvekili tarafından verilen bir teklif olsun veya hükümet tarafından gelen bir tasarı olsun, ilk hâlden son hâline kadar içinde bütün sürecin yer aldığı ve Genel Kurulda Komisyonun kabul ettiği metin üzerinden gidilen süreci içine alan bir kitapçık şeklinde basılıp bütün milletvekillerine dağıtılıyor.

Burada belki bir hususu söylemem gerekebilir, burada sıra sayısı olduktan sonra eğer bir milletvekili değişiklik önergesi vermek istiyorsa Genel Kurula, öncelikle kendisinin komisyon raporuna muhalefet etmemiş olması gerekir, bir husus burada var. Burada da komisyon raporu basılıp sıra sayısı olduktan sonra her milletvekili değişiklik önergesi verebilir ancak sıra sayısı basılıp görüşmeye başladığı anda 1 milletvekili değil, o zaman en az 5 milletvekilinin önerge vermesi... Burada bir hak düşürücü süre öngörülmüş, belki buna dikkat edilmesi gerekebilir, böyle bir ayrıntı var.

Burada da komisyonun kabul ettiği metin her zaman sağ tarafta yer alıyor. Buraya komisyonun kabul ettiği bir metin koyduk. Dolayısıyla, Genel Kurulda her zaman sağ tarafta yer alan komisyonun kabul ettiği metin üzerinden gidiliyor. Sol tarafta hükümetin teklif ettiği veya bir sayın milletvekilinin teklifi yer almakta, ilk hâli yer almakta. Burada hem alt komisyon hem Genel Kurul metinleri de görülebiliyor bu sıra sayısında, bunu da belirtmiş olayım.

Burada 24'üncü Yasama Döneminde Anayasa Komisyonunun görüştüğü işlerin bir yekûnunu çıkarmaya çalıştık. Komisyon 20 toplantı gerçekleştirdi. Komisyona 4 tasarı, 126 teklif, 5 geri gönderme tezkeresi olmak üzere 135 esas dosya gönderildi. Anayasa Komisyonunda bu dönemde 4 kanun tasarısı ve 6 kanun teklifi kanunlaşmış, 2 teklif de TBMM kararı hâline gelmiş. Burada 2 teklifin TBMM kararı hâline gelmesinden kasıt, İç Tüzük teklifleri eğer komisyonunda kabul edilip Genel Kurulca da bu benimsenmişse bu, Meclis kararı hâline geliyor. Meclis kararı hâline gelmesinin temel prensibi şu: Cumhurbaşkanına imzaya gitmesi gibi bir husus söz konusu değil. Meclis Genel Kurulu karara bağladığı andan itibaren Resmî Gazete'de yayımlanıp yürürlüğe giriyor, böyle bir şey var. Toplam 169 dosya talî olarak gönderilmiş, 1 tane dosya Komisyonca karara bağlanmış.

Yine, giriş kısmında, İç Tüzük'ün 20'nci maddesinin gerekçesinde belirtmeye çalıştım. Bununla birlikte uygulamayla da gelişen, Komisyonun görev alanına giren hususlar var, onlardan da kısaca bahsedecek olursam: Birincisi, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'yle ilgili bütün hususlar Komisyona gelmekte. Anayasa değişiklikleri, geçmiş dönemde görüşülen bir kanun teklifi vardı, Türkiye Cumhuriyeti Devleti Resmî Armasının Belirlenmesi Hakkında Kanun Teklifi vardı, Cumhurbaşkanlığı Seçimi Kanunu Tasarısı, Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun

ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı, Kamu Denetçiliği Kurumu Kanun Tasarısı, Temel Hak ve Hürriyetlerin Geliştirilmesi Amacıyla Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı, bazı kanunlarda değişiklik yapan bir tasarı, teklif bu şekilde Komisyonun gündemine gelip Komisyonun görüştüğü hususlardır. Burada da 24' üncü Yasama Döneminin genel bir faaliyet raporu, Komisyona havale edilen işlerin slaytını koyduk.

Bir de bunların dışında, biraz önce bahsettik, komisyonların iki işlevi var dedik. Bir, tasarı ve teklif, kanun hükmünde kararname görüşür, onun dışında da yasama denetimi faaliyetini yerine getiren komisyonlar var. Komisyonlarımız, yarı yarıya diyebilirim, yasama dokunulmazlıkları, Adalet Komisyonu ile birlikte gördüğü bir karma komisyon şeyi var. Başkanımız biraz önce bilgiyi sunma kısmında ifade etti. Bu dönem dün itibarıyla bize gelen yasama dokunulmazlıkları dosyalarının resmini slayta koyduk. 330 kadar bir dosya var, bunun içerisinde 60' ya yakın klasör var, 24 klasör olan dosyalarımız da var.

Bizi dinleme nezaketinde buldunuz, bütün arkadaşlarımız adına stenograflara, seslendirme personeline ve Komisyondaki arkadaşlarımıza da teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben de teşekkür ederim bütün arkadaşlarımıza.

Böylece, gündemimizdeki hususları bitirmiş olduk.

Bir şey arz etmek istiyorum. Tabii, komisyonların bilgi edinme ve bilgi sunma gibi de bir görevi, yetkisi var. Biz bu konuda da daha sonra belki daha ayrıntılı konuşacağız da özellikle Komisyonumuzdan geçen kanunlar, hukuki düzenlemeler, kurulan kurumlar, onların işleyişi, getirilen yeni birtakım uygulamalarla ilgili bilgi alma, değerlendirme, bir raporu Meclis Başkanlığına sunma gibi bir çalışmayı da, belki biraz daha aktif bir görevi de düşünebiliriz. Ne gibi? Mesela, işte kamu denetçiliğiyle ilgili, belki kendilerinden yaptıklarıyla ilgili bilgi alabiliriz. Yine, bireysel başvuruyla ilgili Anayasa Mahkemesinden bilgi alabiliriz. Siyasi partilerle ilgili hususta Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığından, seçimlerle ilgili Yüksek Seçim Kurulundan bilgiler alabiliriz. Hem bizim bilgilenmemiz açısından hem de burada yapılacak hususlarla ilgili Meclis Başkanlığını bilgilendirme açısından bir çalışma da yürütebiliriz. Bunu da belki siz de değerlendirip genişletebilirsiniz.

Çok teşekkür ediyorum.

Bir sonraki toplantıda görüşmek üzere, şimdi hep beraber Hâkimevi' nde yemeğe geçelim.

Burada görev yapan bütün arkadaşlara da ayrıca teşekkür ediyorum, ellerinize sağlık.

İyi günler diliyorum.

Toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 12.14

